

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1|a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Si duo faciunt

Era dela sine înțeles că, față cu semnele de simpatie și de „bunăvoință”, pe cari îndosebi ziarele maghiare reprezentante ale fanatismului de rasă mongolic s'au grăbit să le arate pentru „frații turci” și împotriva aliaților italieni, avea să se ridice în chip spontan obiecțiunea că, dacă maghiarii au de plasat atâta simpatie și atâta bunăvoință față de drepturile istorice de cucerire ale imperiului otoman, ar fi fost mult mai la locul lor să le fi manifestat când cu chestiunea anexiunii Bosniei și Herzegovinei...

În adevăr, câtă vreme protestarea împotriva acțiunii Italiei în Tripolitania n'ar putea avea, mai la urmă, decât o însemnare platonicească din partea „amicilor maghiari”, o obiecțiune analogă în cazul analog al celorlalte posesiuni foste turcești, din Europa, ar fi avut în tot cazul alt răsunet și ar fi putut să aibă alte urmări, — în tot cazul ar fi avut însemnătatea unei manifestări de mult mai multă lealitate și generozitate...

Era firesc și de așteptat să se ridice o asemenea obiecțiune, — de aceea ziarele maghiare cu prietena s'au și grăbit să o preîntâmpine, — și până când încă n'o ridicase nimeni decât propria conștiință nu tocmai bine împăcată a „fraților” și „amicilor” cari imediat au văzut paiul din ochiul altuia nu însă și bârna din ochii lor proprii, — au și explicat lumii, țării, și mai ales bieților turci cari trebuie să fi rămas foarte edificați, cum și în ce fel de

astădată, când doi inși fac ceva la fel, nu este, cu toate acestea, același lucru.

Bosnia și Herzegovina?... A, vedeți, asta este altceva... De ce? Iată: Fiindcă... „Noi, Bosnia și Herzegovina am posedat-o de fapt timp de treizeci de ani pe temeiul unei însărcinări internaționale, și cu anexiunea situația de posesiune n'a suferit nici o modificare...”

Altceva? Nimica. Ziarul maghiar pe care-l cităm trece mai departe la Egipt, ca să argumenteze că chiar și englezii, cu ocupația acestei alte posesiuni foste turcești, au săvârșit un act scuzabil, mai apropiat de acela al ocupației Bosniei și Herzegovinei de către Austro-Ungaria, decât a Tripolitaniei de către Italia...

Dar pe noi ne interesează mai mult argumentația privitoare la însuși actul săvârșit cu provinciile foste turcești balcanice, decât căutarea de... bună companie, cu care ziarul maghiar caută s'o agrementeze argumentarea...

E vorba, că ocuparea *de fapt*, a Bosniei și a Herzegovinei, s'a întâmplat acum treizeci de ani, iar nu astăzi, când cu anexiunea nu s'a făcut altceva decât a se rezolva o pură chestie de formalitate... Ce ar fi să rezulte de aci? Că ceea ce acum treizeci de ani putea să fie un act just, în regulă deplină cu dreptatea și cu omnia, nu mai este tot astfel în zilele noastre...

Să fi poftit și Italia *atunci*, să fi luat în posesiunea *de fapt* provincia de sub stăpânirea turcească... Incuviințarea Europei n'ar fi fost pentru că să-i lipsească mai

puțin, adecă cu mai puțină dreptate, decât Austro-Ungariei pentru ocuparea Bosniei și Herzegovinei. Apoi, mai târziu, dar abia atunci, ar fi putut să urmeze și anexiunea...

La toate acestea, dacă Italia s'ar sinchisi întru câtva de părerea pe care presa maghiară turco-filă o are despre actul ei cu privire la Tripolitania, ar putea răspunde: Prea bine, voi face și eu la fel; voi începe și voi continua apoi să posedez de fapt Tripolitania treizeci de ani; consimțământul Europei mă însărcinează să-l dobândesc nu mai puțin decât l-a dobândit Austro-Ungaria pentru ocuparea provinciilor turcești balcanice; iar formalitatea anexiunii definitive o voi îndeplini-o și eu peste treizeci de ani; — vă convine așa?...

Deși n'ar mai fi, în acest caz, absolut nici o deosebire între cele două proceduri, căci deosebirea *de timp*, de sigur că n'are aface nimic, — ceea ce a putut fi bun și cu cale la 1879 n'ar avea de ce să nu fie și la 1911, — totuși de bună seamă amicii, frații și binevoitorii turcilor nu vor consimți să recunoască acest lucru, și să primească să se găsească în compania Italiei, așisderea de bună și de onorabilă, în cele din urmă, ca și a Angliei. Este aicea contrarul cunoscutului proverb care zice: „Frate, frate, dar brânza-i pe bani”... Maghiarii turcofilii zic: Înțeleg să nu-ți răpească bucătura din mâni alții, cari sunt străini, — dar eu ți-s frate, deci... ad-o încoace.

În definitiv, noi nu susținem că unii

Intr'un amurg

de Const. A. Giulescu

Pe valea Oltețului în sus, dacă lași în stânga șoseaua județiană, cam din dreptul comunei Zlătioara, și o cămăști la dreapta pe drumul ce șerpuește printre livezile de trifoi și aglicie, cari se întind cât vezi cu ochii în bătaia soarelui, ajungi în cătunul Rujita — o clădire de case mici și hămesite, ce stau aninate de umărul dealului Crasna, acoperite cu stuh de baltă și blane putregăite...

Plopi înalți, cu vârfurile rezimate pe albastrul cerului îi străjuiesc împrejurimile. Sălciile pletoase, curbate de mijloc ca niște maici cuvioase, se întind de-alungul drumului; iar printre ramurile arinilor stufoși, stau pitite găiți și stâncuțe guralive, cari fac să hohotească lunca de râsul lor batjocoritor.

Drumul până la sat e greu și gloduros, întrerupt ici și colo de podețele, cari se întind ca niște brâne peste brațele Oltețului. Apa vuesește pe sub crengi plecate, asvârlindu-se sprintenă la cotituri. Acum iese la lumină, vioae ca un zâmbet de fecioară, și iar acum se ascunde pe sub maluri înverzite, intrând prin ștolmini adânci, întunecoase.

La zăgazul din ariniști clocotește mâniaoasă, iar când scapă din copci, se aruncă sperioasă în lăptocul morii ozmanului...

Intr'un amurg de toamnă mă găseam în aceste lunci ale Oltețului, cari împrejmuesc partea din spre răsărit a cătunului Rujita.

Soarele se pitise după deal, rumenind o pânză

sdrențuită de nonri alburii. Care cu poveri se auzeau trecând către sat. Aerul era umed, răcoros, și miros de trifoi se ridica din lunca de răchiți. Tălângile se stingeau departe, furișându-se după cotitura dealului; iar dela o vreme nu se mai lămură decât țărâitul coropișnițelor și al greierilor de toamnă.

În spre răsărit se ridica codrul întunecos, deasupra căruia luceafărul de seară tremura întrebător. Ca o gură de balaur, se deschidea la poalele dealului, vâlceaua Cobrenilor, petecită ici și colea de iazuri adânci, populate cu găinuși de baltă, cu rațe gulerate, lișiți, și de alte sălbăticiuni. Pe tăpșanul din stânga, care se ridică deodată, ca un năprasnic, și până departe... sub poalele pădurei Cobrenilor, se întinde ca o năframă cusută cu lănuri și arnici ruginiu, via părăsită a Betoianului...

Bălării înalte, din cari nu se vede omul călare, au crescut în voia Domnului, înăbușind vița care s'a uscat de mult!... N'a mai rămas din splendoarea de odinioară decât vre-o câțiva araci, aruncați ici și colo, părănd cruci năruite într'un cimitir părăsit...

În marginea din spre apus, se mai zărește și azi locul unde a fost pe vremuri Crama Turcului, cunoscută sub acest nume încă de demult — zice-se din pricina poreclei dată lui Betoianu, care era om rău, sanchiu la inimă și hrăpăreț. Fusesse crescut de un turc, pripășit în țară din vremuri de bejenie, și dela care dobândise toate obiceiurile turcești. Așa că lumea din nouă sate îndepărtate

și poreclise pe Betoianu, Turcul din comuna Rujita.

Și cum stam locului, răzimat de trunchiul unui plop, ale cărui frunze îngălbenite cădeau una câte una, ochii îmi colindau depărtările, cătând să împrăstie printre ulmii înșiruiți pe deal florul întinericului.

De odată se ridică o geană de lumină roșietică deasupra pădurei Cobrenilor. Răsărea luna într'o mare de jeratic, topindu-și vâpaia deasupra necuprinsului. Pădurea întreagă părea în flăcări, și peste tot se lăsase pacea înșirării.

Prin nu știu ce legătură de idei îmi reveni atunci în minte o povestire spusă de moș Toma părcălabul, cel mai bătrân om din cătunul Rujita. Era așa de bătrân, că-și uitase și numărul anilor. Când îl întrebai ce vârstă are, îți răspundea nedomirît:

— De taică, știu și eu? Oi fi având peste o sută. Pe vremea zaverei eram flăcăiandru, știi când prind a le sticli ochii după fete...

Și cât de frumos povestea moș Toma când avea chef de vorbă! Te adormea nu alta!...

Era o noapte de iarnă. Se apropia Crăciunul cu colindele. Zăpadă căzuse multă din mila Domnului, astupând drumurile, troenind cărările. Prinseam pe moș Toma la un pahar de vin fierț cu mirodenii, care deslegându-i limba, începuse a ne povesti din vremea anilor tineri. Atunci am aflat din gura lui, povestea Cramei Turcului.

Să tot fi avut șasesprezece anișori — a în-

ar fi având mai mult, iar alții mai puțin drept față de turci. Punctul nostru de vedere porcede din constatarea că nici Bosnia, nici Herzegovina, și tot așa nici Tripolitania, nu sunt țări turcești. Singurul actul cuceririi de odinioară, n'a putut crea un drept imprescriptibil de posesiune și de oprire a tuturor acestor provincii de către puterea otomană, care altminteri, în nici un chip binefăcător, nu s'a manifestat în acele cuprinsuri și pentru populațiile băstinașe de acolo. Bosnia și Herzegovina sunt, după naționalitatea locuitorilor lor, țări sârbești; Tripolitania e locuită de berberi, cari nu sunt turci, cât nu sunt nici sârbii nemți sau unguri. Și dacă vom voi să fim cu desăvârșire dreți, atunci vom recunoaște și vom zice că, mai la adică, tot ar fi sârbii mai în stare să se ocârmuiască ei de ei în țările lor decât berberii în Tripolitania, — astfel că, scăpând și unii și alții de supremația turcească împiedicătoare în loc de ajutoare a civilizației, mai de grabă ar fi justificată, în schimb, o ocârmuire europeană asupra provinciei foste turcești africane, decât asupra provinciilor foste turcești balcanice.

Ne grăbim să spunem că o credem justificată și pe aceasta din urmă. Intru cât populațiilor din Bosnia și Herzegovina li-se asigură putința și liniștea dezvoltării lor culturale naționale și economice, ocrotirea austriacă poate să fie, și are să fie, pentru ele o binefacere. Dar tot așa o binefacere poate să fie pentru Tripolitania ocrotirea italiană.

Aci, în definitiv, ar fi mai ales de dorit, ca atunci când doi inși fac acelaș lucru, să fie intru toate la fel: Operă de protejire și de civilizație da, — dar nu nici decum operă de apăsare, de exploatare, de prigonire. Și în această privință noi unii, cari nu puțin suntem pățiți și hârșiți în d'acestea, avem mult mai multă încredere în italieni, în frații noștri italieni, decât credem c'ar putea s'o aibă cineva nu numai în turci, dar chiar și în frații acestora, de rasă și de apucături.

Declarațiile M. S. regelui Carol. Ziarele de dimineață din România au publicat eri în forma unui comunicat o corespondență primită dela reprezentanții lor la serbările din Iași, în care se relatează următoarele părți din convorbirea urmată între M. S. regele Carol și fruntașul d. Al. Bădărău asupra situației politice:

Vremurile sunt grele, iar situația externă cât se poate de precară.

Nu vom avea probabil războiul acum, dar nu se știe ce ne va aduce primăvara.

In această situație e bine să avem numai două partide tari.

E de regretat, ca Țara să fie lipsită de concursul unui om ca d. Take Ionescu, care nu depune acum activitatea d-sale rodnică pentru binele Țării.

Aceste cuvinte spuse de rege în auzul tuturor, au produs o foarte mare senzație nu numai în cercul persoanelor prezente, dar în toate cercurile din Iași, unde au fost în curând aflate.

Beinșenii cer tribunal. Intr'un ziar de seara cetim următoarea știre: Azi înainte de amiazi o deputațiune din Beinș la care s'au alăturat și deputații din Bihor sub conducerea contelui Șt. Tisza s'a prezentat la ministrul de justiție Székely. Deputațiunea a cerut ministrului înființarea unui tribunal în Beinș.

Ministrul a declarat, că ia la cunoștință rugărea deputațiunii în cazul când înființarea tribunalului n'ar întâmpina greutăți mari, în anul viitor va implini dorința deputațiunii.

Ministrul comun de război în Budapesta. Din Viena primim știrea, că azi, ministrul comun de război cav. Aufferberg a călătorit la Budapesta. Ministrul de război va petrece o zi în Budapesta.

M. Sa și dieta provincială bosniacă. Din Viena ni-se anunță, că ieri cu privilegiul audiențelor generale M. Sa împăratul a primit în audiență

pe președintele Sola și pe vice-prezidenții Mandici și Basagici ai dietei provinciale bosniace. Cu privilegiul acesta a venit vorba și despre situația încurcată, care acum primejduiește acțiunea camerei. Se știe adecă, că partidele majorității bosniace sunt certate între ele, iar acum guvernul nu are majoritate. La aceasta M. Sa a făcut următoarea declarație interesantă:

— Cunosc divergențele dintre partide, cari au influențat și asupra compunerii dietei provinciale, deoarece partidele nu sau putut înțelege în chestia candidaților. Ar fi de neapărată trebuință, — și aceasta e dorința mea cea mai mare — ca Bosnia și Herzegovina tot mai mult să progreseze.

Drept aceea se recere, că în timpul cel mai scurt posibil, partidele să se împace, să înceapă o acțiune pozitivă, nu cumva dieta provincială să cadă în aceeași boală de care suferă alte corporații similare.

La declarațiile acestea neobișnuite ale M. Sale, președintele a promis, că va face tot posibilul în interesul unei acțiuni folositoare a dietei provinciale.

Din Cameră. În ședința de azi a trecut vremea cu perindarea a câtorva votări nominale.

Mișcarea neobicinuită în culcuare și prezența șefilor fostei opoziții dovedește, că într'adevăr în politică se pregătește ceva.

Makarow. O depeșă din Petersburg confirmă numirea senatorului Makarow de ministru de interne al Rusiei. Numirea asta e cea mai evidentă dovadă, că sistemul lui Stolypin dăinuiește înainte. Makarow tipul opresorilor ruși, și-a câștigat încrederea țarului în calitate de șef-procuror. Severul și neînduratul Makarow a fost acela, care în 1901, când curentul revoluționar luase proporții tot mai mari, a dat în judecată pe conducătorii revoluției, ba chiar și pe politicienii liberali și i-a silit prin sentințe dracnice să părăsească țara. Pledoariile sale de acuză, ținute în calitate de procuror în Reval, Nischgerod și Moscva sunt izvoare de inspirație pentru procurorii ruși.

Când ajunse Stolypin la cârmă, Makarow fu numit secretar de stat al ministerului de interne. Makarow este autorul legilor, ce s'au adus cu tendința de a înăbuși orice mișcare revoluționară.

Complotul revoluționar al monarhiștilor din Portugalia. Vestile cele mai nouă confirmă zvonul, că trupele monarhiștilor au suferit înfrângere pe toată linia. Republica portugheză, după cum se vede, e destul de puternică pentru a putea răzbi cu greutatele enorme, ce i-le face complotul clerului catolic cu oficerii credincioși ideii monarhiste și fostului lor domnitor.

ceput bătrânul cu glas adormitor. Mă culcasem de cu vreme, ostenit de neastâmpărul din timpul zilei. Știti cum is copilandrii: Toată ziuca aleargă după flori și fluturi, iar noaptea cad pe brânci de oboseală.

Când era așa pela cântatul cocoșilor, numai ce mă pomenii deșteptat din somn de mămuca, săraca, și de sorumea Ileana din Vadul rău, care-mi strigau:

— Scoal' Tomo, că arde via Betoianului.

Zăpăcit de somn, am sărit în sus frecându-mi ochii cu măneca cămeșii. Când m'am desmeticit și mi-am aruncat ochii peste pădure, am văzut cerul roșu, așa ca o acie de jărătic, și limbi de foc, cari se ridicau pălpâind deasupra păduroii. Oamenii treceau grăbiți pe drumul mare, iar neveste înfiorate se vâlcăreau prin unghere.

Noi, copiii, ne cocoțaserăm care mai de care: unii pe garduri, alții pe case și coșare, numai să putem vedea cum arde pădurea, căci nouă ni se părea, că pădurea arde n'adevăr.

Eu nu m'am dus acolo în noaptea cea, căci nu m'a lăsat mămuca, dar știu, că n'am închis ochii toată noaptea; iar când răsărea luceafărul dimineții am și pornit la picior cu alți țișgăi de seama mea, și în răsăritul zorilor, eram la crama Turcului.

Când am ajuns, tocmai atunci scoteau pe Betoian din pimniță de sub dărâmături, unde intrase să-și ridice comoara de galbeni și icușari, pitită într-o bână putregăită. Prințându-l însă flăcările care trozneau în grindile podelelor, au făcut să

pleznească un butoi de spirt așezat într'un ungher, și cuprinzându-l limbile de foc de toate părțile, Pau ars ca pe un cărbune, cât ai clipi din ochi.

Eu eram copil pe atunci și nu înțelegeam pricina pentru care arsese crama dela via Betoianului. Tocmai târziu, când am început să pricep rostul lumii, am aflat adevărul adevărat.

Betoianu, se căsătorise de vre-o șapte ani cu fata greului Lazaris, mare proprietar din împrejurimi. Cum însă era om rău, și închis la inimă, nu duceau trai bun împreună.

Coana Clara — așa o chema pe Betoianca — era femeie harnică, frumoasă, și bună, ca pâinea lui Dumnezeu. Cu părul gălbior ca spicul grâului și cu ochi vineți ca porumba, părea că e zâna codrilor, care se ridica de-asupra Cobrenilor. Mijlocul ei se îndoia ca mlădița de alun; iar glasul îi era mai dulce ca gănguritul turturelei. Ca să mai spun, parcă era întrupată a fi pradă dragostei. Uite, așa am cunoscut-o pe nevasta Betoianului, căci a trăit multă vreme în urma lui...

Cu vre-o doi ani înainte de cele povestite, fusese înfrânt Tudor Vladimirescu în apropierea Drăgășanilor.

Unul din pandurii lui, s'a răslețit de ceată, ca o pasăre rănită, trăind multă vreme în creierul pădurei Cobrenilor, iar mai târziu și-a cumpărat casă și pământ în satul Gândinți de peste ciotura dealului Mălinilor.

Unde și când s'o fi văzut Florea pandurul cu coana Clara nimeni nu știe; însă lui Betoianu îi

intrase cuiul la inimă, bănuind, că nevasta îl înșeală.

Era om chipeș Florea Dumbravă, și cu multă dragoste de viață și traiu bun. L'am cunoscut și eu; căci nu atare ori l'am întâlnit pe sub bolțile codrului, cântând din frunză, unde venea de multe ori, îndemnat de dorul pribeagului, de viața liberă a pandurului...

Să apropie culesul viilor. Care încărcate cu buți, acoperite cu rogojini și chilimuri urcau la deal în pasul domol al boilor. Ciocărlile gureșe nu mai conteneau în bătaia vântului. Mierle și grauri sperioși treceau ca săgeata în desigur, pe când stoluri de prigorii treceau pe sub nuorii alburii țipând a vreme rea...

Începuse oborul la bălciul din Rădinești care se face de cărstovul viilor.

Betoianu urcase la vie mai din vreme, unde rămânea, ca în toți anii, mai bine de o lună de zile.

Cum prinsese cheia întâlnirilor dintre nevasta lui și Florea pandurul, asta numai cel de sus o știe. Numai ce credeți? Intr'o zi pe la namiază, să prefăcu că pornește la bălci la Rădinești să cumpere doi juncani pentru curte. Unde o fi stat el pitulat până în puterea nopții, cine-o poate spune? Când ce să vezi? Pe când răsărea luna deasupra codrilor, călare pe năzdrăvanul de Bator, un armăsar iute ca fulgerul.

Iar când să între în linia ce ducea la crama, calul nechează odată trezind depărtările. Ecoul

Şeful răzvrătiţilor, căpitanul Paiva Couceiro, după informaţiile unui ziar englez, a fost nevoit să fugă din ţară.

Cu privire la evenimentele cele mai nouă legaţia portugheză din Viena a primit următoarea telegramă:

„Un grup de soldaţi înarmaţi au încercat să pătrundă în partea de nord a districtului Braganza.

Abia au făcut câţiva paşi pe pământul portughez, şi au fost siliţi să se retragă. Guvernul a întărit garnizoana din Braganza. Ordinea şi pacea e asigurată. S'au luat severe măsuri contra acelor, cari sunt hotărâţi să tulbure pacea. Ioao Chagas.

Gazeta „Voz de Guipuzcoa“ ce apare în San-Sebastian, va să zică în Spania, a primit o telegramă din Oporto, unde se spune, că 700 de răzvrătiţi cari au voit să pătrundă în Portugalia au fost bătuti de armată şi siliţi să se refugieze. 20 de inşi au rămas morţi pe câmpul de luptă.

Războiul italo-turc

Ce s'a petrecut la Tripolis. — Turcii şi arabii. — Discursul lui Giolitti. — Noui lupte navale? — Ocuparea Tobruk-ului. — Lupta dela Medua. — Agitaţia în Bulgaria. — Diplomaţi turci decoraţi. — Regele Italiei la Neapole.

Italianii sunt acum stăpâni pe portul şi oraşul Tripolis.

În momentul când s'a arborat pe fortăreaţă drapelul italian, el a fost salutat de salvele de tunuri ale escadrei.

Intrarea în oraş a trupelor italiene s'a efectuat fără a fi nevoie să se tragă un singur foc de armă.

În forturile distruse de obuzele escadrei, au fost găsiţi 3 morţi şi 20 de răniţi.

Trupele turceşti cari alcătuiau garnizoana, dispăruseră fără a se şti încotro.

În timpul bombardărei, flota italiană a fost adeseori expusă torpilelor lansate de torpilorii turci.

Doi dintre aceşti torpilori au fost scu-

prelung îl purtară vâlcelele până ce-l topi necuprinsul.

Atunci, o lumină se stinse la geamul din partea de răsărit a cramei, şi două umbre coborîră în grabă pe scara de din dos, pierzându-se în negura nopţii.

Betoianu, ajuns în curtea camerei, crezând că cei doi îndrăgostiţi se aflau sus în beţia fericirei, puse foc cramei de toate părţile.

Dar, aducându-şi aminte de banii ascunşi în pivniţă, scobori iute scările. Până să rupă însă lăcatul dela uşe, focul cuprinse întreaga clădire. Grinzile trosneau din încheituri, fumul răbufnea pe fereşti, iar limbile de foc să ridicau până în slările cerului.

Intr'o clipă totul era o ruină, un dezastru.

Acolo, în mijlocul acestui jeratic, şi-a găsit Betoianul sfârşitul!...

Un an în urmă, coana Clara s'a căsătorit cu Florea pandurul, şi au mai trăit multă vreme, ştiţi, în satul Gădini de peste ciotura dealului Mălinilor.

De atunci, or de câte ori mă găsesc seara în apropierea unei păduri, şi văd luna răsărind de-a-supra codrilor, pare că o voce îmi şopteşte aproape:

— Scoală Tomo, că arde la via Botoianului!

fundaţi de vasele italiene şi marea i-a înghiţit fără a se putea măcar cunoaşte numele lor.

Se crede, că corpul expediţionar italian va sosi la Tripolis cel mai târziu la 12 octomvrie st. n.

Nota guvernului Italian către guvernul român.

S'a vorbit în timpul din urmă de o notă curioasă ce guvernul italian ar fi adresat guvernului român, pe care îl invită să păstreze o atitudine liniştită faţă de evenimentele din Balcani.

Ziarele guvernamentale din România publică în această privinţă următorul comunicat:

„Suntem autorizaţi să desmintim formal ştirile date de unele ziare, despre preţinse sfaturi ce ne-ar fi dat Italia sau vre-o altă putere, în chestia balcanică sau a conflictului italo-turcesc.

România nu este stat balcanic şi situaţia ei în Europa e de natură a exclude dela sine asemenea născociri.“

E adevărat, că guvernul italian a trimis o notă la Bucureşti, dar această notă se referea la asigurarea ce o da acest guvern că el înţelege să menţină statul quo în Balcani.

Ce s'a petrecut la Tripolis.

Roma. — Agenţia Stefani dă următoarele amănunte aduse de vasele sosite din Tripolis:

Bombardarea cetăţii s'a început marţi. A doua zi s'a procedat la distrugerea forturilor Hamidieh şi Sultanieh. În aceeaşi zi s'a vizitat bateria „Hamidieh“ făcând imposibilă utilizarea tunurilor.

Joi, marinarii au debarcat la vest de Tripolis şi au ocupat forturile Sultanieh şi Hakedieh. Drapelul italian a fost arborat, apoi pe fortul Sultanieh.

În acelaşi timp se proceda, sub apărarea tunurilor, la distrugerea completă a bateriei „Hamidieh“, făcând să explodeze depozitele de muniţiuni şi praf de puşcă cari ar fi fost un motiv pentru turci de a încerca să reocupe acele forturi.

Se proceda în acest răstimp la inspectarea bateriei „Farului“ care domină toate celelalte precum şi întreg oraşul. Constatându-se posibilitatea unei ocupaţiuni, această baterie a fost ocupată de marinari.

În acelaşi timp s'au prezentat, pe bordul vasului „Benedetto“, trei şefi arabi spre a face act de supunere.

Turcii şi arabii.

Tripolis. — Trupe de călăreţi turci circula jurul oraşului, fără ca ele să atace poziţiile italienilor. Grosul puterii armate turceşti s'a retras spre sud, dar ea se află într'o stare desperată şi în mare miserie. Faţă de ştirile aceasta ziarelor italiene, că „Tribuna“ şi „Messagero“ li-se anunţă, fostul comandant al garnizoanei din Tripolis a putut să adune 20 mii de arabi foarte însufleţiţi. Ştirile acestea pare neverosimilă, deoarece comandantul turcesc abia poate îngriji de oamenii lui. Contra ocupaţiei nici acum, nici în viitor nu se va încerca nici o rezistenţă serioasă. Pentru aşa ceva turcii sunt prea slabi. „Banca di Roma“ din Tripolis şi-a reînceput activitatea regulată.

Discursul lui Giolitti.

Turin. — La banchetul dat de teatrul regal de aci, în onoarea lui Giolitti, preşedintele consiliului, acesta a rostit un important discurs.

Giolitti a schiţat, în linii generale, programul politicii interne şi externe a actualului cabinet, anunţând, că atunci când guvernul s'a prezintat în faţa parlamentului, a declarat, că voinţe să urmeze o politică de credinţă desăvârşită faţă de alianţe şi de cordialitate în prieteniile ei cu toate puterile, ţintind la menţinerea păcii, dar veghind cu gelozie la păstrarea intereselor şi demnităţii naţionale.

În deplin acord cu toate puterile, considerăm pacea ca suprema binefacere pentru Italia, dar nu putem jertfi, din dorinţa unei vieţi tihnite, nici interesele vitale ale ţării, nici demnitatea naţională. Guvernul este sigur, că aceste intenţiuni corespund nu numai intereselor, dar chiar sentimentelor întregului popor italian.

Primul-ministru spune apoi, că sunt evenimente cari se impun ca adevărate fatalităţi istorice, cărora poporul nu se poate sustrage fără a-şi compromite viitorul în chip ireparabil. Ministrul îşi dă seama de întreaga responsabilitate asumată angajând ţara în luptă, dar a făcut-o, pentru că este convins că, faţă de persistenţa sistematică a ostilităţii care de ani de zile împiedecă întreaga acţiune economică a Italiei în Tripolitania şi faţă de provocările continuie ale guvernului turc, orice ezitare sau orice zăbovire ar fi compromis în acelaşi timp onoarea ţării şi situaţiunea ei politică şi economică.

Giolitti a încheiat zicând:

„Spre Italia, — care ia cu îndemânare locul ei în lumea care deschide o a treia civilizaţie în numele justiţiei sociale, să meargă toate urările noastre. (Aplauze).

Spioni.

Constantinopol. — În Tripolis au fost arestaţi 15 spioni ovrei, cari, se zice, au făcut Italiei serviciu de spionaj.

Ocuparea portului Tobruk.

Roma. — Agenţia Stefani anunţă cu datul de 4 oct. din Tripolis: *Dimineaţa vasele primei escadre au intrat în rada Tobruk, dar n'au găsit acolo vase turceşti.*

S'a cerut garnizoanei turceşti să se supue. Ea a refuzat însă să scoată drapelul otoman. Cuirasatul „Vittorio Emanuele“ a deschis focul, doborând dela primele focuri drapelul şi făcând o largă deschizătură în port.

Amiralul Ambry a dat ordin câtorva companii de marinari să debarce. Invingând mica garnizoană, care s'au opus debarcării, ei au ocupat portul înălţând drapelul naţional. Au făcut prizonieri câţiva soldaţi turci, cari n'au voit să părăsească postul lor de luptă.

Deschiderea adunării naţionale a Cretei.

Caneea. — Adunarea naţională a Cretei a fost deschisă ieri dimineaţă în numele regelui Greciei. Deputaţii manifestau ostentativ pentru unirea cu Grecia.

Lupta dela Medua.

Salonic. — Două torpiloare italiene au năvalit în portul Medua şi au capturat un vas cu pânză încărcat, destinat să pornească spre Preveza.

Bateria turcă a tras asupra torpiloarelor, cari au ripostat cu câteva focuri, dar nu s'au oprit în drum.

Patru crucişătoare italiene observă lângă Santa-Maura toate vasele comerciale. Au confiscat toate mărfurile destinate spre Preveza.

Valiul din Scutari comunică următoarele asupra luptei din Medua:

Bateria turcescă a izbit un vas italian de debarcare.

Cinci marinari italieni şi un ofiţer au căzut în mare. Coşul, catartul unui torpilor au fost distruse.

Vasele italiene ripostând, au impus tăcerea bateriilor turceşti şi au distrus palatul „Datoriei publice“.

Numai pe proprietarii mici
din suburbiul Aradului îi poate interesa că în str. Kasza Nr. 3 şi 49 avem un depozit bogat de

ţevi de beton
acomodate pentru canalizarea ce se află acum în curgere. Preţurile cele mai convenabile.

PEPOLI şi ÉBERLEIN
intreprinzător de zidiri betonice.
Telefon Nr. 675.

Hotărârile guvernului turcesc.

Constantinopol. — In urma demisiunii lui Reşid-paşa, poziția cabinetului pare sdruncinată. Reşid-paşa nu se va întoarce la postul de ambasador la Viena ce-l ocupa. Ministrul Turciei la Belgrad, care fusese numit ambasador la Roma, ar fi desemnat ca ambasador la Viena. Portofoliul de externe, s'ar oferi ministrului Turciei la Sofia.

Consiliul de miniştri ţinut duminică, a durat până la ora 1 dimineaţa. Ar fi hotărât să se remită marilor puteri prin ambasadorii turci o nouă notă, cerând mijlocirea în favoarea păcii şi imediata suspendare a ostilităţilor.

Ziarul „Tanin“ invită Poarta să continue războiul fără a lua în considerare că aliaţii Italiei vor exercita în cele din urmă, vrând-nevrând, o presiune asupra Italiei.

Agitația în Bulgaria.

Sofia. — Ultimele ştiri despre mari pregătiri în vilaetul Adrianopole au provocat o mare nelinişte.

Curcurele guvernamentale au determinat pe guvern să dea instrucțiuni miniştrilor bulgari pe lângă marile puteri, ca toată atențiunea guvernului să fie trasă de faptul, că aceste măsurile militare neaşteptate şi nejustificate sunt de natură a periclita liniştea la graniță şi pacea în Balcani. Miniştrii au primit şi ordinul de a cere guvernului să facă reprezentațiunea la Poartă în scopul de a se evita consecințele periculoase ce ar putea rezulta.

Diplomați turci decorați.

Berlin. — „Reichsanzeiger“ din Berlin este informat, că împăratul german a decorat pe Oman Mizami-paşa, mare ambasador turcesc la Berlin, cu marea cruce a ordinului „Vulturul roşu“, pe Fahreddinbey, consilier la ambasadă, cu ordinul „Vulturul roşu“ cl. II, pe ataşatul militar dr. Blacque-bey, secretar la ambasadă. Sakor Dsemal-bey, secretar la ambasadă şi pe Enver-bey, precum şi pe Salah Eddin-bey cu ordinul „Vulturul roşu“ cl. III, pe ataşatul militar Fuad-bey cu ordinul „Vulturul roşu“ cl. IV şi secretarul la ambasadă Achmed Orhan-bey cu ordinul coroanei cl. III.

Regele Italiei la Neapole.

Roma. — Ieri regele a plecat la Neapole, ca să salute trupele ce vor pleca la Tripolis.

Rodin, „Luceafărul“ şi comitetul nostru național

Motto: Orice reproducere oprită („Luceafărul“).

„Rodin. E unul dintre cei mai mari sculptori ai zilelor noastre, care prin arta lui a revoluționat nu numai Franța, în care trăiește, ci lumea întreagă.“ (Luceafărul nr. 19—1911).

Aşa va fi ajuns să revoluționeze şi redacția oțelită a „Luceafărului“, cerberusul unității culturale a Românilor de pretutindenea. Şi în contra cui s'ar fi revoltat amintita redacție, dacă nu în contra comitetului nostru național, care la rândul său tinde la unitatea politică a românilor de sub coroana sf. Ștefan.

Ciudat lucru, când unitatea culturală se luptă în contra unității politice, dar e mai ciudat lucru, când scopul vrea să și-l sfințească prin mijlocul unui sculptor celebru, care nici când nu s'a cugețat să atace unitatea culturală sau politică franceză, precum își permit unii auto-artiști de ai noștri față de unitatea noastră națională.

Abonez „Luceafărul“ dela apariția lui, îi știu prețui misiunea culturală, mă doare decăderea lui în timpul din urmă, dar nu-i pot ierta, că se amestecă în politica noastră în mod neiertat și că confundă lucrarea artistică a unora cu încercările politice ale lor, ca și în cazul prezent, unde după expunerea unor convingeri și păreri pur artistice ale lui Rodin, vine cu constatarea că: „organul

comitetului nostru național... crede că artiștii dacă au idei mai avansate ca cele cuprinse în pravila solidarității naționale, trebuie considerați ca niște anarhiști primejdioși pentru interesele superioare ale neamului“ — de unde oricare stud. iur. de anul II. poate face deducția că „Românul“ și comitetul național sunt reprezentanții întunecului și reacționarii cei mai încarnați, bătrâni slăbănogi, incapabili de a pricepe glasul timpului, iar „Luceafărul“ și cei dela „imprimera „Tribunei“ din Arad“ sunt farurile ce răspândesc lumina poporului nostru oropsit, progresiștii hipermoderni, cari își sting setea culturală direct în apele cristaline a culturii franceze, au ajuns în ale religiunii până la cunoașterea adevărului că nu este D-zeu, în politică au trecut peste votul universal, doar și peste cel proporțional, jură pe o etică ce stă pe un piedestal mai înalt ca a lui Menger, în organizarea muncitorilor au lăsat îndărăt sindicalismul... ei sunt aproape de übermensch-ul lui Nietzsche, de nu într'un stadiu mai superior.

E teribilă îngâmfarea domnilor acestora cu ce tupeuri și grandetă culturală improscă în rămași cari măturisesc unitatea națională și e ridicolă neconsecuența și de compătimit svârcolirea cu care să lapadă pe cealaltă pagină de progresiștii și sociologii Ovid Densușianu și Emil Isac. (Vezi cronica Luceafărului nr. 19 — 1911: „Rodin“ și „Naționalismul d-lui Densușianu“.) Și ca colac peste pupază vine împrejurarea că articolul „Rodin“ lăsând afară rândurile în cari se laudă Luceafărul și pișcă comitetul național, din cuvânt în cuvânt e plagiată în părți selecte a aprecierii „Rodin könyve“ de Kelemen Pál, reproducă în „Világ“ din 16 Sept. a. c. pag. 7.

Iată articolul „Rodin“ în întregime și paralel pasajele referitoare din „Rodin könyve“.

Rodin. E unul dintre cei mai mari sculptori ai zilelor noastre, care prin arta lui a revoluționat nu numai Franța, în care trăiește, ci lumea întreagă. Realismul lui a îndrumat sculptura modernă spre plasticitatea și expresia sculpturii antice.

La începutul carierei lui a fost luat în batjocură ca orice reformator. Dar prin stăruința și mai ales prin talentul lui s'a impus. Se pare, însă că succesele lui obținute prin operele de artă nu-l mulțumesc; ar vrea să fie un reformator al artei și prin cuvinte.

De curând a și publicat o carte, neascultând sfatul bătrânului Pomponius Gauricus, care în scrierea lui „De sculptura“ spunea: „scriitorii influențează prin litere tipărite... iar sculptorii argumentează prin fapte“ Rodin a urmat numai în parte acest sfat cuminte, intrucât n'a scris el cartea, ci Paul Gsell, redând ideile maestrului în formă de conversații.

Credem, că interesează și pe cetitorii noștri câteva dintre ideile lui Rodin despre artă, mai ales, că „Luceafărul“ s'a ocupat în repetite rânduri cu creațiunile acestui sculptor mare.

Rodin spune, că temelia întregii arte e ochiul artistului. Nu e suficient ca artistul să privească la model, ci trebuie să-l vadă. Să-i vadă nu numai exteriorul ci și sufletul. De aici deduce că pentru un artist întreaga natură e frumoasă. Chiar și omul cel mai urât poate fi subiectul unei opere frumoase, dacă artistul exprimă în ea finețe sufletești. Că urâtul e o temă veche a artei o dovedește cu tablouri de Velasques și Millet.

Partea cea mai puternică din opera lui Rodin e zugrăvirea carac-

Măr Pomponius Gauricus „De sculptura“ című irásában megállapítja, hogy: „Az írók a nyomtatott betűvel hatnak... a szobrászok tetteikkel bizonyítanak. Rodin ezt az utkijelölést nem vette tekintetbe és „L'art“ címmel könyvet adott ki. A régi mondásnak annyiban mégis engedelmeskedett, hogy nem ő írta a könyvet, hanem csak az anyagot adta hozzá.“

...És amint Paul Gsell, a könyv írója Rodin beszélgetései közé tesz, az csak az érthetőség miatt történik...

Rodin elmondja, hogy az egész művészetnek alapja a művészi szem... Nem elég, ha a művész a modellt nézi, neki látni is kell. Nemcsak a külsejét, hanem a lelkét is. Ebből következteti, hogy a művész számára minden szép a természetben. Mert téma lehet a művész számára a legcsunyább ember is, ha ez az alakban nemcsak külső tulajdonságokat lát, hanem belső finomságokat... Hogy a csunya már régen témája a művészetnek, ezt Velasquer és Millet egy-egy képével is erősíti.

A karakter megvilági-

terului. El afirmă că în artă numai aceea e frumos, ce are caracter. Și deoarece caracterul e mai ușor de exprimat la cei urâți, de aceea Rodin a căutat mai ales modele urâte. Intotdeauna frumoase i-s'au părut numai femeile tinere și caste. Dorințele, pasiunile și maternitatea le răpește farmecul. Rodin crede că femeile și astăzi sunt tot așa de frumoase ca și pe vremea lui Phidias. Numai vederea artiștilor s'a schimbat.

Un capitol interesant al cărții e cel în care tratează desemnul. Se știe că Rodin e un desemnător neîntrecut. La el creațiunea începe cu desemnul, iar turnarea în gips sau în bronz e numai o desăvârșire a acestei creațiuni. De aceea el studiază modelele în mișcare.

Modelele lui nu pozează ci se mișcă liber în atelier și când îi place vre-o mișcare sau vre-o atitudine a corpului, o desemnează repede. El crede că nici nu există desemnator rău și pictor bun sau invers. El crede că nici nu există desemnator rău și pictor bun sau invers. Desemnul și colorile se întregesc și se condiționează reciproc. Nu-ți poți închipui un tablou desemnat de Dürer cu colorile lui Rubens.

La sfârșitul cărții se ocupă cu valoarea artiștilor. Rodin afirmă că numai artiștii simt plăcere când lucrează. Ei implinesc o misiune culturală și filosofică, crescând și pregătind generațiile viitorului. De aceea zice că publicul datorește artiștilor cel puțin atâta recunoștință cât oricărui meseriaș. Organul comitetului nostru național e, însă, de altă părere. El crede că artiștii dacă au idei mai avansate ca cele cuprinse în pravila solidarității naționale, trebuie considerați ca niște anarhiști primejdioși pentru interesele superioare ale neamului.

Noroc că nu-i și Rodin român din Ardeal și că nu și-a tipărit cartea în imprimăria „Tribunei din Arad!“

Sic conveniunt magna ingenia.

Eu sunt atât de revoluționar și sunt așa socialist ca oricare dela redacția „Luceafărului“, de și n'am cutreerat Franța, Anglia, Norvegia și n'am pretenții de a vorbi și ceti limbile, de a cunoaște arta apusului cult, ca cei dela „Luceafărul“, dar am convingerea că între împrejurările vitrege politice actuale nu-i permis să subminăm unitatea națională, fără să sanăm răul în cadrele politice unitare, unde se deschide teren larg pentru expunerea și propagarea ideilor cele mai progresiste și radicale. Iar când un organ scrie în diferite rânduri contra plagiatului și se pune în fruntea lui lozinca: „orice reproducere oprită“ — atunci să se ferească a plagia chiar din limba și organele, din cari ne scoatem noi cei rămași o mare parte a culturii noastre, și să nu-i deie exercițiile de stil drept

tása nagy szerepet játszik Rodinnél. Művészi élvnek állította maga elé, hogy a művészetben csak az szép, aminek karaktere van. És minthogy a karakter a csunyánál mindig könnyebben kifejezhető, mint a szépnél, ezért Rodin igen gyakran inkább csunya modellt kereset. Mindig szépnek csak a nőt látta amellet a kijelentése mellett is, hogy a női szépség csak kevés hónapig tart. Mert a tökéletes szépséget és a finom szemérmességet a kívánczóság, a szenvedély és az anyaság megrontja. Azt tartja, hogy a mai nő is olyan szép, mint Phidias modelljei, csak a művész szeme változott meg.

...Rodin rajzai mindennél szenzáció számba mennek... Nála már a rajzolásnál kezdődik az alkotás. A gipszben és bronzban csak továbbfejleszteti és kidolgozza...

Ő a modelljeinek sohasem mutatott pózt, vagy figurációt. Hagyta őket szabadon mozogni a műteremben és ha így járálás közben megtetszett neki egy mozdulatuk, vagy a testtartásuk, akkor azt hamarosan lerajzolta magának. Nincs jórajzoló és rosszul festő művész, vagy viszont. A rajz és festék kiegészítik egymást. Egyik a másik szerint alakul. Nem lehet egy Dürer rajzolásu képet Rubens színével elképzelni.

Az utolsó fejezetben a művészek értékét állapítja meg. Nincs más foglalkozásu ember, akinek a munka élvezet volna, csak a művész, aki, ha dolgozik, akkor élvez is. Megelőzi korát, de missziót teljesít. Olyan, mint a filozofusok. Nevelés és előkészíti a következő nemzedéket... meggyőződésem, hogy a nagyközönség a művészeknek legalább is annyi hállával tartozik, mint bármely iparosnak.

lucrare originală cu aerul de a fi acasă în cultura franceză.

Să se fi încredințat aprecierea lui Rodin doamnei Otilia de Cozmutza, de exemplu care se pricepe la artă, știe și franțuzește și nu i-e frică că îi va reproduce cineva scrierea.

Mai puțină grandomanie și mai multă cultură domnilor!

Petridul de sus, la 8 oct. 1911.

dr. Eugen Mezel.

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Situația politică externă și internă. — Parlamentul. — Alegeri noul în Austria și în Ungaria.

Joia trecută s'a întrunit din nou parlamentul austriac. Situația politică externă e foarte agitată și nu este exclusă posibilitatea izbucnirii unui războiu universal, în cazul dacă Italia nu e dispusă să respecte interesele imperiului austro-ungar.

Pessimisții incorrigibili, cari profetau, că actualul parlament austriac nu e capabil să de-svoalte o activitate serioasă, s'au dat de gol deja la prima ședință a parlamentului. Din incidentul închiderii unor școli rutene din Viena șovinștii germani și cehi au înscenat bătăi scandaloase pe coloarele parlamentului, iar de pe galerie un sărb, socialist fanatic, a puscat cu revolverul cătră fotoliul ministrului de justiție Dr. Hochenberger. Zvonul ce să colporta eri pe coloarele parlamentului, că în curând va urma dizolvarea camerei, ca și în Ungaria, e o dovadă, că situația politică și în parlamentul austriac e foarte agitată și încurcată.

De fapt situația politică e foarte critică. Regimul Gautsch nici azi nu are majoritate în cameră. Tratatările de împăciuire dintre cehi și nemți nu au ajuns nici astăzi în faza aceia, încât să putem vedea un rezultat pozitiv; nu tăgăduim însă că în urma scenelor scandaloase, ce s'au petrecut în parlament șansele s'au mărit. Intre astfel de împrejurări ministrul Gautsch nu poate conta la nici un caz pe voturile cehilor, când se va pertracta proiectul reformelor militare și alte proiecte de importanță.

Impăcarea dintre ruteni și poloni după cum prevestiam, deasemenca întârzie, deci rutenii încă nu pot fi socotiți între membrii partidului guvernamental. Cel mai recent comunicat al clubului parlamentar rutean ne dă deslușiri în această privință, desmintind toate faimele cu privire la încheierea unui armistițiu între poloni și ruteni.

Apăsarea polonă și prigonirea poporului rutean ține înainte, atitudinea autorităților e aceeași, ba în unele părți e și mai necruțătoare. Clubul rutean vede cauza acelor rele în ținuta pasivă a regimului Gautsch și să crede nevoit a-si trage consecințele și a stabili ținuta politică a clubului, conform acestor consecințe.

O ținută politică foarte nehotărâtă păstrează și clubul croato-slavon, unde curentul antimaghiar și indignarea în contra sistemului filo-maghiar, ce domnește astăzi în Croația, precum și în Bosnia și Herțegovina, e tot mereu în creștere. Ba chiar și direct în contra ministrului Gautsch s'au exprimat, în cea din urmă ședință a clubului, reprobător și îndârjit.

I-s'a adus lui Gautsch acuza, că că atitudinea lui e în doi peri și în special în chestia universității din Agram ține să repeteze declarația sa, invocând mereu principiul reciprocității. În special slavonii ar dori, că dacă odată nu li-se împlinește postulatul, de a ridica o universitate slavonă în Laibach, cel puțin în Agram să poată da tinerilor slavoni o educație corespunzătoare culturai naționale slavone.

Cercurile slavilor de sud, dar nu numai ele

toate partidele politice din Austria sunt scandalizate până dincolo de ținuta parlamentului maghiar în chestia cărnei din Argentina, respingând fără deosebire toate compenzațiunile oferite. Dar și în contra ministrului de finanțe dr. Meyer este mare animoritatea pentru noile sale proiecte, despre reforma legilor de dare, împotriva căror a protestat cu tărie opoziția, și tot așa și celelalte partide.

Acest fapt trebuie să-l remarcăm cu atât mai mult, fiindcă guvernul vrea să isprăvească în timpul cel mai scurt cu reformele dării și cu proiectul de adresă. Ministerul Gautsch întocmai ca și ministrul Khuen stau sub presiunea evenimentelor din Balcani. Vestile ce ne sosesc din Albania și Macedonia, sunt tot în aceeași măsură îngrijorătoare, ca și cele ce ne sosesc din Sârbia, Montenegro și Grecia, iar raporturile noastre față de Italia lasă încă multe de dorit.

Intr'o singură chestiune însă sunt toți deputații, nemții și slavonii, de acord și anume: că interesele monarhiei în Balcani trebuie apărate între toate împrejurările, iar ca să putem corăspunde acestei cerințe, trebuie să avem o putere armată, care să ne stea la dispoziție în oricare moment.

Vota-vor sau ba cele două parlamente guvernelor actuale sau celor viitoare suma necesară? Dela aceasta depinde durata stăpânirii regimului actual atât dincolo de Laita, cât și dincoace.

Correspondent.

DIN ITALIA

SCRISORI DIN ROMA

Războiul turco-italian: Flota italiană, stăpâna mărilor. Tripolisul înfărsit bombardat. Manifestații patriotice.

Imediat ce Italia a declarat război Turciei, flota italiană a căutat să pue stăpânire pe toate navele otomane, care încercau să apuce drumul spre Tripolis și să ducă acolo proviziuni de războiu. Contra-torpilele *Artigliere* și *Corazziere* au incendiat la Prêvesa un contra-torpile și un torpile al inamicilor. *Corazziere* a adus la Tarento un yacht capturat în vreme ce un alt contrapilor italian *Alpino* a surprins un vapor turc, care se pregătia să între în portul Prêvesa și avea pe bord 5 ofițeri și 162 soldați precum și o mare cantitate de provizii și munițiuni.

După știrile telegrafiate de Compania Marconi, care s'a pus la dispoziția guvernului italian o escadră ar fi atacat navele turce *Hamidje* *Albagot* și *Tarabulus*, care ancoraseră la Poumenitza. După alte telegrame cinci alte nave otomane au fost cufundate în ultima vreme. Se pare că escadra italiană, pentru a-si asigura stăpânirea mării, a nimicit până în prezent mai multe unități turcești și dacă va continua astfel va reuși în curând să distrugă cu desăvârșire întreagă flota turcă. La Paris s'au publicat chiar telegrame care anunțau marele dezastru suferit de marina Turcilor. Aceste știri n'au făcut decât să înspăimânte populația musulmană din Tripoli, care deși se pregătește de mult să se apere în contra ocupației italiene, este foarte descurajată pentru că se găsește fără provizii suficiente.

Blocul naval, fiind foarte sever și nelăsând să treacă nici un fel de alimente în Tripolis, a contribuit să ațâțe spiritele populației indigene, care așteaptă dintr'un moment într'altul să piară în mâinile vrăjmașilor din cauza foamei.

*

De câteva zile în fiecare moment se așteaptă ca Tripolis să se predea și să fie ocupat în liniște de trupele italiene. Eri, împlinindu-se termenul de grație ce să dăduse turcilor pentru a se decide să cedeze și să înalțe bandiera albă, s'a ordonat bombardarea Tripolisului, care nu voia cu nici un preț să capituleze.

Bombardamentul a continuat până astăzi, când, în ultimul moment se anunță că, față de

victoria iminentă a italienilor, turcii ar fi luat-o la fugă și la toate casele s'ar fi înălțat steaguri albe.

Se spune de asemenea că ar fi făcut excelentă impresie printre populația arabă faptul că comandantul flotei italiene a căutat să cruțe orice atac îndreptat asupra orașului, ca să nu facă victime în rândul cetățenilor și s'a mărginit numai la distrugerea întăriturilor, de unde a reușit să pue pe fugă pe soldații turci, aflați acolo.

Toate aceste știri nu sunt încă confirmate în mod oficial și se prea poate ca ele să fie desmintite de telegramele ce vor sosi la noapte. Până acum au circulat veștile cele mai contradictorii pe cari gazetele s'au grăbit să le anunțe cu litere groase în ediții speciale. În orice caz Tripolisul e menit să cază în mâna italienilor, mai curând sau mai târziu, dacă lucrul acesta nu s'o fi întâmplat deja, dupăcum s'a svonit.

E greu să-și închipue cineva interesul ce pun italienii în aflarea ultimelor evenimente petrecute cu ocazia războiului contra Turciei. Gazetele se vând pe capete, toată lumea e în febră și în așteptarea povestirii peripețiilor luptelor navale. Încă dela primele victorii ale flotei italiene s'au făcut manifestații patriotice în cele mai multe din orașele Italiei. La Roma, tot poporul se adună seara în Piazza Colonna, unde de obicei este concertul muzicii comunale, care e silită să înceapă regulat seria cântecelor cu imnurile patriotice ale lui Garibaldi și ale Casei de Savoia. Un grup de tineri studenți și meseriași se găsește întotdeauna gata să formeze un impozant cortegiu, care parcurge în mijlocul aclamațiilor unanime ale mulțimei, cu steagul tricolor în frunte, principalele strade ale Urbei Eterne.

La Turin, publicul din cafenele și teatre improvizază de asemenea manifestații, la care se asociază bucuros actorii, cântând cântece de ocazie, relativ la Tripoli italian. Pretutindeni, domnește un mare entuziasm pentru hotărârea ce a luat guvernul da a pune capăt unei situațiuni, care nu mai putea să dăinuască și din care Italia na va putea trage decât foloase. Trapele concentrate care iau drumul spre Neapole, ca să se imbarce pentru Tripoli sunt petrecute până la gară de întreg poporul roman.

Zilele acestea a fost rândul bersaglierilor și era o plăcere să vezi toată mulțimea de manifestanți, cari au ținut să le facă cât mai impozantă această plecare pe drumul luptei. Mii de oameni pe tot parcursul dela cazarmă până la gară le-au făcut adevărate ovațiuni. Bandiere, batiste se agita la toate ferestrele, se aruncau flori și se striga în aplauzele mulțimei sgomotoase: Trăiască armata italiană! Trăiască *Bersaglieri*! La stațiunea centrală nu mai era chip să-ți mai tragi sufletul. Toate trenurile erau oprite și soldații urcați cu grămada în vagoanele cu destinația pentru Neapole. Locomotiva era frumos împodobită cu steaguri, iar bersaglierii cântau imnuri patriotice în mijlocul aclamațiilor generale. La pornirea trenului a fost o furtună de aplauze și de strigăte de Eviva! Cu zâmbetul pe buze bravii luptători ai patriei s'au despărțit de ce-aveau mai drag pe lume, care de bunii lui părinți și frați, care de vre-o drăguță sau cei mai vrăstnici de femeile și copilașii lor. Toți cei rămași pe urma trenului priveau cu ochii umezi cum se depărta din ee în ce, poate pentru totdeauna, cel chemat de o datorie sfântă. Și era atâta emoție la toți cei de față că nu te mai întrebai cum vor regista fără sprijinul de care vor putea fi lipsiți pe viitor.... A fost deajuns vorba caldă a unui orator improvizat ca pe obrajii tutulor să curgă șiroaie de lacrimi ferbinți și ca toți tot într'un glas să sfârșească suspinând: Eviva!

Aceste manifestații patriotice, care n'au intrat de loc în cadrul serbărilor cincuantenarului Italiei, nu sunt cele mai cântate de publicul vizitator, dar sunt de sigur cele mai mișcătoare pentru poporul italian.

Roma, 5 octombrie 1911.

Tiberinus.

DEMETRIU SBOROȘTIAN CROITOR PENTRU BĂRBAȚI .:

Caransebeș, Strada Episcopiei (Casele proprii).

:: Ține permanent în depozitul său, noutăți din toate stofele. ::

Am onoare a încunoștiința p. t. Onor. public din Caransebeș și împrejurime, în vederea apropiatului sezon de toamnă și iarnă, că țin în depozitul meu, în mare alegere cele mai nouă și mai variate stofe pentru costume, și stau la dispoziția clientelei mele cu bogate colecții de mustre. Mă nuzuesc continuu a-mi servi solid clienții și a le îmbia numai ce e mai nou.

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Chestii la ordinea zilei. — Evreii și serbările jubilar din Iași. — Procesul Cuza-Socor. — Creșterea populației în România. — Încă ceva dela congresul din Târgoviște.

Intotdeauna are câte ceva la ordinea zilei „marele public” dintr'o țară — pe cât de mare prin număr pe atât de mic, adeseori, prin ceea ce îl preocupă. Când sunt probleme serioase la ordinea zilei, cu atât mai bine pentru el: devine grav. Parcă ar vrea să se răsbune pentru hrana obișnuită, pe cari i-au dat-o, până aci, gazetele.

În frizerie, la băcănie, în cafenea ca și la măcelărie, cu gesturi crescute în elocvență prin ajutorul obiectelor ce se găesc la îndemână — se fac considerații de înaltă diplomatie europeană, se dă soluții în chestia Marocului și Tripolitaniei. Călătorind pe mări și țărmi, uneori, necunoscuți nici măcar de pe hartă, mintea sburdalnică a toate știutor, uită de accidente, de Pantelimon și de holeră.

Aș putea face prinsoare că mai mult de jumătate din populația orașenească a României e în Tripolitania. Se bat pe Tripolitana — nu altceva! Pantelimon nu mai există; nu mai există holeră. S'a molipsit presa dela public și fără îndoială, s'a molipsit, și mai mult, publicul dela presă. Îndoiești Pantelimon a pierdut foarte mult prin năvala aceasta grabnică de congrese, de manevre regale, de sărbători jubilar și de complicații diplomatice.

Iar după ce vor trece acestea și va muri holeră, și poate însuși Pantelimon va fi prins și judecat, publicul, dacă nu se vor ivi alte chestii, își va căuta el singur...

Il omoară obișnuitul.

Cu prilejul serbărilor jubilar din Iași, evreii din România se dau cu binișorul pe lângă M. S. regele și pe lângă statuia lui Mihail Cogălniceanu.

O delegație a „Uniunii israeliților pământeni” cere audiență M. Sale regelui nu pentru ei, fără îndoială, ci pentru evreii ceilalți, cărora împământinirea le-ar putea da câmp larg de operație la sate.

Lui Mihail Cogălniceanu, fiindcă nu-i pot care cudență, îi duc o coroană pe monument. Ceilalți, „Asociația corpului didactic israelito-român” citește israelii) din România duc și ei o coroană, zice-se, invitați oficial...

Mai rămâne „Societatea rezerviștilor...”; darăștia lucrează numai cu camera.

În același timp însă milițienii dela „Facla” își băteau joc de tot ce avem mai scump...

În zilele marilor serbări dela Iași, profesorul universitar A. C. Cuza are procesul așa numitului său plagiat.

Se cunosc împrejurările ca și mijloacele, cu cari un avocat jidovit din Iași a încercat acest atentat la cinstea unui bărbat, care e mândria neamului românesc.

Se cunoaște, apoi, și felul cum acest tânăr, fost elev al profesorului „plagiat”, s'a făcut de râs în fața curții și a publicului, în maiu.

Fiindcă dușmanii profesorului s'au simțit încurcați în fața argumentelor zdrobitoare, ori fiindcă obosiseră, s'a recurs la expertiză, fiind vorba de știință și de metodă.

S'a ales și numit expert dupăcum se știe d. C. Dobrogeanu-Gherea, cunoscutul critic literar și economist, pe care d. Cuza de vre-o doi ani, îl numește Solomon Solomonovici-Katz și-l scutură adesea.

Poate că d. Gherea își va fi dat seama, mai bine decât Curtea, că însărcinarea aceasta nu i-se cuvine — și s'a hotărât să se îmbolnăvească și să plece în străinătate în căutarea sănătății.

Curtea fiind în căutarea unui nou expert, a cărui stare sanitară să prezinte garanții suficiente — probabil procesul se va amâna până după serbările jubilar, și, poate chiar după desvălirea monumentului lui Al. Ion Cuza.

Ne înmulțim!.. Acum, mai mult ca ori-când. Îndoiești, în acești 10 ani din urmă, ne-am înmulțit grozav!.. Am crescut cu 1 milion, în zece ani. 100 mii la fiecare an, creștere, la o populație de 6 milioane nu e puțin.

În 1900, populația României se urca la 6.045.000, iar după recensământul din 1910 ea atinge cifra de 6.996.000.

În condiții economice priincioase, orice populație crește. Ele sunt și vor fi, încă multe zeci de ani, priincioase în România, unde solul, care se găsește încă în abundență, are bogății nesecate.

Prin îmbunătățirea condițiilor economice pentru clasa țărănească, se va putea obține, într'un viitor pe care suntem îndreptățiți a-l aștepta, un procent de creștere superior.

O surpriză neașteptată ne dau cifrele pentru anul 1907, care a avut, cu toată vitregia lui cel mai mare număr de căsătorii.

Congresul „Asociației române pentru înaintarea științelor” din Târgoviște a avut, în ziua a II-a, două momente: întemeierea unei secții arheologice a „Asociației” — iar cel de-al doilea, în legătură mai puțin strânsă cu Asociația, întemeierea unei „Asociații generale a clerului ortodox din România”.

Pentru prima dată, se pare, încearcă preoțimea din România să pună bazele unei asociații generale a clerului, care, fără îndoială, ar fi merită să dea preoțimei sătești mai mult avânt în lupta pe care are s'o ducă, alături de învățătorime, împotriva întunecului și nevoii la sate.

Asociația se pare se încheagă ocazional, de preoți, cari erau numai ai „Congresului pentru înaintarea științelor”...

După cele dintâi socoteli, ea ar urma să fie afiliată „Asociației pentru înaintarea științelor”.

Ar fi o greșeală. Alături de știință?..

Și apoi o astfel de asociație, ca să aibă viață și rost, trebuie să se întemeieze prin concursul întregii preoțimii.

Probabil, că în cele din urmă, această „Asociație” va fi întemeiată de un congres al clerului.

Correspondent.

SCRISORI DIN IAȘI

Ultima revistă înainte de „începere”! — Deschiderea expoziției viticole. — Manevrelor regale și importanța lor. — În ajunul stagiunii politice.

Mâne începe spectacolul jubilar ce va dura cinci zile încheiate.

E necesar deci, să aruncăm o privire fugitivă asupra Iașului, cu tendința de a-i fixa totodată aspectul ce îl va prezenta oaspeților, cari îl vor inunda zilele acestea.

Cele nu știu câte comitete, însărcinate cu aducerea programelor la îndeplinire, sunt într-o agitație neînchipuită. Onorații membri, în muscali, cutreeră orașul în lung și 'n lat, luând ultimele măsuri și ducând ordine dela o autoritate la alta; bieții funcționari dela oficiul postal abia mai pot satisface pe ceice prezintă chilometrice telegrame, cu fel de fel de comunicate și invitații; lucrătorii special angajați sunt plătiți îndoit și totuși — deși lucrează și noaptea — sunt insuficienți încât, la multe din cele propuse a trebuit, să se renunțe din lipsă de timp și brațe... cu un cuvânt, o activitate febrilă se depune aici în toate direcțiile și de toți cei în drept, pentru-că Iașul să pară cât mai frumos celor ce nu l-au mai văzut! Iar noi, cei ce-l cunoaștem, vom reduce toate frământările și excesurile acestea de zel la o expresie, pe care o credem mai nimerită întru înfățișarea adevăratei stări de lucruri: Iașul să sulimenește!

În adevăr: ici se cârpește asfaltul; dincolo se zugrăvește o fațadă; mai încolo se aliniază trotuarul sau se ridică insanițările de pe maidanuri (bineînțeles numai din centru, căci nu veți fi având pretenția ca on. primărie să facă expediții de solul acesta și prin mahalalele, pe unde doar n'o să se ducă străinii!..), iar peste tot arcuri de triumf, ghirlande de brad, dorobanți de gips, lei ce samănă a câni, minunate jocuri de apă și din belșug steaguri tricolore... Iar sub stratul acesta — pe cari cei interesați se silesc să-l îngroașe cât mai mult — de suliman ultra-oficial, ce vreți să se afe?

Decât epiderma încretită și atacată de atâtea nexuri — Iașul real, pe care vom avea ocazia să-l observăm mai de aproape, în haina sa obișnuită, îndată ce vor trece zilele de sărbătoare.

Până atunci însă, pentru a nu dărîma edificiul de iluzii, pe care și-l clădesc cei ce nu cunosc Iașul, vom vorbi încă frumos de înfățișarea

strălucitoare pe care o avea bătrânul oraș într-o toamnă veselă ca și o zi de primăvară...

Joi, 22 c. s'a inaugurat cu o deosebită solemnitate expoziția soc. viticole într'un cochet pavilion, situat pe locul viran dela încrucișarea străzii Carol cu păcurari. În treacăt, e bine să se spue că locul aparține dlui profesor A. C. Cuza și a fost pus în chip gratuit la dispoziția sus-zisei societăți.

Solemnitatea s'a desfășurat cu un deosebit fast în prezența unei alese asistențe, compusă mai ales din reprezentanți ai autorităților, membrii societății și diferiți fruntași politici. Serviciul divin a fost oficiat de arhierul Nicodem Munteanu, întovărășit de câțiva preoți.

Înceindu-se seria discursurilor, în cari s'a arătat istoricul și rostul expoziției, s'a servit celor de față inevitabilă... gustare.

În cele două elegante săli ale pavilionului sunt expuse splendide exemplare și variațiuni de frunte, struguri etc. Așa cum se prezintă, după spusele specialiștilor, această expoziție e superioară celeice a fost aranjată în cursul lunii august în Chișinău.

În tot timpul serbărilor va fi deschisă pentru ceice vor avea destul bun simț să aprecieze o muncă nepretențioasă încununată de rezultate atât de frumoase.

Manevrele regale ce-au avut loc în zilele de 21, 22 și 23 sept. în jud. Roman prezintă, pentru deplina lor reușită, o deosebită atențiune. Nu voi discuta importanța în genere la toate popoarele a manevrelor, căci îmi închipui că „Românul” e scutit de cetitori antimilitariști, ci mă voi mărgini să spun câteva cuvinte asupra temei luptelor, ținuta trupelor și importanța capitală strâns legată de manevrele armatei române.

Iau parte la aceste manevre corpul 4 sub comanda d-lui general Lambrino și corpul 3 sub comanda d-lui gen. Hârjeu.

Primul corp (partidul roș) reprezintă o armată de invazie ce înaintează din nordul Moldovei spre sud iar corpul 3 (partidul albastru) are sarcina de a libera teritoriul de armata inamică împingându-o spre Prut. În primele două zile a învins partidul albastru și se așteaptă cu nerăbdare rezultatul din ultima zi ce prezintă interesul hotărâtor.

Trupele, deși au făcut marșuri lungi și în condițiuni grele, au prezentat o ținută ce a fost învidiată de atașatii străini asistenți. Incidente mai deosebite au lipsit aproape cu desăvârșire.

Aceste manevre au pus în lumina meritată aeroplanele militare, cari au adus servicii netăgăduite, apreciate de toată lumea. Deși de scurt timp înființată, școala militară de aviațiune din București de sub conducerea maiorului Macri, a format excelenți piloți printre ofițerii ce i-au urmat cursurile.

Faptul că la aceste manevre au asistat numeroși atașatii străini ne dovedește cu prisosință ce interes deosebit poartă Europa militară progreselor evidente ale armatei noastre.

Ornamentul și disciplina trupelor poate rivaliza astăzi aproape cu ale oricărui stat european. Cu toate cazurile de holeră, faptul că statul nostru a riscat sănătatea trupelor și a sacrificat câteva milioane absolut necesare pentru deplina reușită a manevrelor, dă de știre tuturor vecinilor că nimic nu se va mai putea întreprinde în Orient fără conlucrarea României, ce dispune de o forță armată atât de impunătoare și dă dovadă de un nemărginit spirit de jertfă când e vorba de pregătirea militărească a supușilor săi. Și nu trebuie de uitat că bulgarii cari fac atâta caz de armata lor, anul acesta, din cauza lipsei de fonduri, au trebuit să renunțe la manevrele ce erau menite să arate Europei că... ne sunt superiori nouă! E o vorbă ce li-se potrivește minunat: „nu te întinde mai mult decât țî-e plapuma”.

Odată cu ciorile și corbii ce încep, siliți de frig, a se revârșa asupra orașelor în rânduri dese, și corbii noștri politici încep a-și strânge rândurile, adunându-se tocmai de pe la Lausane și Dieppe, în vederea perspectivelor mărețe ce le oferă stagiunea de iarnă a „politiceii” românești. Consfătuirile „intime”, dupăcum ne raportează oficioasele, se țin lanț; lovituri de grație și felurite combinațiuni interesante se pun la cale.

Se șoptește între altele, cam tărășor, că de-

mocrații lui Take sătui de atâta opoziție prăjită vor să se împace cu cei dela putere. Pe de altă parte liberalii văzându-și prin aceasta amenințată pozițiunea lor, vără fel de fel de intrigi între unii și alții, pentru a face imposibilă împăcarea. Prețul unei asemenea manevre se crede că va fi trei ministere și scaunele parlamentare din Dobrogea.

Și pe când aceste cancanuri desgustătoare se operează între cei de sus, *ceilalți* așteaptă zile mai bune... Dar până când?

Iși strâng corbii rândurile...

Iași, 24 sept. st. v.

Celestin.

DIN ȚARĂ

SCRISORI DIN SIBIIU

Tot politică expansivă. — Și reală. — Un dialog de cafea. — Teatrul de diletanți al meseriașilor. — Gloria lui Birăuțiu.

9 octombrie.

Una dintre particularitățile Sibiului este pălăria „Dumnezeu vede!” a dlui V. Tordășianu, zis și „nobilul cerșetor”. O problemă întreagă se leagă de aceasta pălărie, tot așa ca de pildă de oul lui Columb. E problema clasei noastre mijlocii.

Cei obișnuiți cu problemele complicate și grave, cu apucăturile herculiane și cu sistemele adânci filosofice — au zimbrit, când „neînsemnatul” Columb, i-a rugat să pună un ou mărunt, să stea în vârf. Și să părea că e glumă. Dar până într'unul au rămas zăpăciți, când s'au apucat să rezolve mica problemă. Dacă nu le venea de ajutor însuș Columb, și nu turtea puțin vârful oului, ca să stea astfel pe vârf, înțelepții cei mari și azi și-ar frământa zadarnic mințile, în fața oului mărunt...

Cam așa și cu „opera” dlui Tordășianu.

Cei râvnitori, la noi, la „politică” europeană, la gazetărie „mondială”, la soluții eterne și la grandioase linii de conduită, — vor sta iubitori în fața „măruntelor opintiri” ale unui idealist real, și, în loc de-a face program general și exclusiv din aceste mărunte opintiri, se vor uita la ele ca la niște obiceiuri interesante ale unui nobil cerșetor, de cari poți să povestești odată, de două ori pe an, și poți să-ți amintești de ele în clipe de închinare binevoitoare.

O mână de pae, cu care astupă țaranul gaurile unui hambar stricat — în vreme ce soarta unui popor să îndreaptă cu lovituri de sabie, ca a lui Alexandru cel mare, în nodul gordian!

Măcar că problema clasei noastre mijlocii este problema cuceririi orașelor, iar cucerirea orașelor este însăși problema independenței noastre naționale. În loc de-a ținti cu mișcările noastre politice, ca să punem mâna pe viața de stat, — pe slujbe — mult mai cuminte ar fi să năzuim din toate puterile a ne face stăpâni peste orașe, peste industria și comerțul lor.

Osândiți cum suntem noi, la veșnice protestări în viața constituțională, propriu zisă, — nu ne rămân decât orașele ca singurele terene de expansiune națională.

Cei ce realizează un program de felul acesta, — fără de a-l formula neconținut și a-l trimbița până la răgușeală — sunt cei mai reali bărbați politici ai noștri.

În Sibiiu, băncile mari săsești, (Sparkassa, Bodenkredit) fac enorme eforturi pentru păstrarea puternicei clase de meseriași și negustori ai lor.

Dau ajutoare considerabile, și credite personale cu „risic sigur” însă și cu o condiție: să ție ucenici numai și numai conaționali de-ai lor. Au inspeccori băncile, anume trimiși să umble din ateliere în ateliere și din prăvălie în prăvălie, controlând dacă cei ajutați țin credincios la condiția ce li-s'a pus. Și adresa, când acești controlori intră în atelier, și zic „Gun-Toh!” le răspunde un cor de glasuri suptiri: „bună ziua!” Inspectorul întrebă mirat și cere seamă: ce-i asta?

Stăpânul atelierului și al prăvăliei se scuza: „N'am găsit băiați de-ai noștri nici decum, dar m'am adresat d-lui Tordășianu, și el mi-a câștigat...”

Să plasezi pe copiii săraci dela sate la meserii, să faci conștient ceea ce dacă ai lăsa în voia sorții, cine știe dacă s'ar face — iată un lucru mărunt de tot, o cârpeală, o glumă, și totuși, — iată problema viitorului unei națiuni.

În felul acesta, din darul unei mâni de oameni, tot așa de real de idealști, au recucerit și bohemii țara lor, după vremile din 48. În felul acesta nădăjduște și cerșetorul nostru cel mai nobil, de face în 20—30 de ani, ca să vie în toate branșele cei mai destoinici și mai bogați meseriași români, așa cum până azi au ajuns în câteva, — de pildă lacătuseria — ei, cei dintâi.

E o rușine doar pentru Sibiiu, că strada cea mai mare — a Cisnădiei — mișună de firme ovrești, și e rușine pentru noi românii, că am pierdut Caransebeșul, și suntem pe cale de-a perde Lugojul și Lipova, singurele noastre orașe — tocmai din pricina că au dat îndărăt clasa noastră mijlocie și au apucat înainte cărturarii (ales avocații) ieșiți din familiile de meseriași, — sau ovrei veniți de prin Galiția!

*

Problema nobilului cerșetor nu este numai de-a înmulți numărul meseriașilor români, ci mai ales de a-i consolida în cultură și în naționalism. Clubul, corul, petrecerile, reprezentațiile servesc acest scop. Întâlnirile de felul acesta sunt dese, și nespuse de binefăcătoare. De pildă și ieri, Duminecă s'a dat o reprezentație teatrală și tablouri vii.

Cu o zi mai înainte un domn discuta chestia cu celalalt în cafea, după agitația unei partide de biliard.

Unul: Încă un atac la pungă.

Celalalt: Ce?

Unul: Meseriașii, mâne reprezentație!...

Celalalt: Ei, și tu nu mergi?

Unul: Nu. Mie nu-mi dă mâna să sprijinesc orice. Rău destul c'am sprijinit până acum tot ce venea în cale. Să sprijinești ce-i vrednic de sprijin — ce e slab, să lași să se piardă. Și faci un bine.

Celalalt: Vorbă să fie; întâi și întâi fiecare să se ajute pe sine însuș, dar pe meseriași tot nu-i putem lăsa fără ajutor.

Unul: De ce nu? De ce fac meseriașii teatru? Dacă vrei să le-ajuti, ajută-i în altele, unde duc lipsă, dar nu în teatru, de care nu au lipsă?

Celalalt: Și asta e lipsă!...

Unul: Lipsa dracului! Ce lipsă avem noi de teatru prost? Mai înțeleg, să meargă rudele și „curtezanii”, când joacă coconița cutare — ajute-se ei între ei — dar eu nu mă duc. Eu n'am acolo pe nime, să-i spu pe urmă un compliment.

Celalalt: Dar ei nu-s destui, să se ajute unul pe celalalt!

Unul: Ce-mi pasă! Principiul meu e, că tot ce e clădit pe minciună nu trebuie sprijinit.

Celalalt: Dar...

Unul: Și arta ce se face la aceste reprezentații e o minciună. Numai artă nu e!

Celalalt: Să-nici nu cauți arta. E un prilej de întâlnire, — de viitoare căsătorii.

Unul: Ei, și ce am eu cu asta?

Celalalt: Și e o distracție care ține împreună și separă. Nu pentru artă sunt ele prețioase aceste reprezentații.

Unul: Da, pentru ce?

Celalalt: Pentru că sunt distracție.

Prin distracții se păstrează și desvoaltă mai bine naționalitatea, chiar și decât prin interese. Prin distracții ne-am pierdut aristocrația în trecut, prin ele ni-o pierdem și acum. Alergările de cai, și acțiunile aici înstrăinează pe bocionești. Tot numai prin distracții putem să ne separăm și pe meseriașii noștri, de meseriașii altor neamuri. Acestea sunt mijloace de naționalizare sau desnaționalizare mai puternică decât școala, biserica și politica...

Unul: Par'că viața e numai distracții!...

Nu știu care a rămas convins în discuție — probabil amândoi. Rostul discuțiilor nu este de a face pe adversar să-și schimbe părerea, ci de a-ți face silă să cugeți mai adânc și mai stăvilit, și a-ți propti astfel mai bine argumentele în chestie asupra căreia până atunci ai cugetat numai superficial.

Fără îndoială însă, și fără exagerare binevoitoare, reprezentația de aseară a relevat surprize și în ce privește valoarea ei curat artistică.

S'au putut face două constatări prețioase:

1. Că diletanții meseriașilor nu sunt nici cât de puțin inferiori diletanților din clasa cultă, ba, în unele, sunt chiar superiori.

2. Că alegerea de piese este mult mai potrivită cu gustul publicului, decât repertoriile ce joacă diletanții clasei culte, publicului lor.

Aseară s'a jucat o bucată de Alexandri, nu prea „exploatătă” la noi, însă foarte potrivită: *Doi*

morți vii. Se ating în ea coardele de patriotism, de prietenie, de satiră a limbei pocite, — fără a fi tendința prea transparentă și fără a înăbuși umorul.

Pe urmă s'au reprezentat în tablouri vii — două — poezia lui Goga: *Apostolul*, iar *Doina* lui Coșbuc s'a dat fiecare strofă în un tablou.

Nu se putea ceva mai feeric, decât aceste idile — idilă e și poezia lui Goga, căci la noi și patimile mari sunt idilice — prinse din viața dela țară. A fost ceva nou, și ca idee!

E și multă dreptate, pentru operele literare la modă.

De astădată meritul e al doamnei Tordășianu!

Tot așa de bun ca și grupele *încremenite* a fost *jocul* viu al diletanților. Firește, puteri inegale. Adesea se stricau unul pe celalalt. Dar când avea să joace împreună d. T. Axente (moșierul Ghiftui) cu d. Marcovici (Egor, fostul birjar) și d. Pascu (Hagi-Flutur, bonvivantul) aveai impresia momentană a unui ansamblu de artiști. Dl Axente cu deosebire, avea atitudini de izbucnire pasionată și elegantă, surprinzătoare. Plăcea, deoarece nu părea de loc impresia, că „imitează pe actori”, cum i-se întâmplă asta aproape fiecărui diletant. În interesul viitorului nostru teatru e de dorit să joace cât se poate de multeori, d. Axente.

Mi-se întărește tot mai mult vechea convingere, că viitoarea noastră trupă teatrală nu se va recruta — cu burse sau fără burse — din diletanții clasei noastre culte, ci din diletanții meseriașilor.

E și firesc, să fie așa. Intelectualul nostru de azi trăiește o viață atât de redusă și de superficială, (mai vărtos tinerimea cu monotona viață de birturi și cafea) încât nici nu poate să redea tipurile noastre sociale, și măruntelile noastre crize sufletești, ca și meseriașul bătut de vânturi — încoace și în colo, trepădând pe la ușile atâtor feluri de oameni, și zbuciumat de atâtea nevoi și griji...

În această sinceră și meritată înșirare de laude parcă e supărător să dai loc și glasului strident, dar fiind vorba de meseriași, ocupațiunea se imbie... Aci, în coada scrisorii desigur sfatul ce se dă nu va părea lipsit de modestie.

Povestea e cunoscută.

Un ziar, cu menirea de-a fi cetit de popor, tipărise în frunte un articol, în care a face critică unei broșuri de a „Astrei”, scrisă de unicul nostru istoriograf ardelean, și afirmă, în acel articol menit țaranilor, că nu-i după priceperea lor scrisă cartea. Întâia greșală. Autorul broșurei vrea să dea explicații, ziarul însă refuză. A doua — de și mai măruntă — greșală. I se dau sfaturi ziarului, să nu-și uite menirea, și să nu „facă” pe Analele Academiei, căci stricând cauzele, și-și strică — ziarul se bursucă și mai rău. A treia greșală.

Vinovat și responsabil pentru aceste greșeli este editorul și „dirigentul” ziarului; un tipograf de altfel brav, și pornit cu mult alai pe calea sa. Ar fi păcat să se lase ademenit de gloria cam problematică a lui Birăuțiu, uitând măiastra fabulă a lui Aesop, pe care, tot ca un semn de critică binevoitoare, o pun aci cu titlul ei original: *Rana rupta et bos*.

A apărut:

„ȘTII ROMĂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

Arad, Strada Petofi (lângă gimn.) Nr. 10. Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 3—5 ore, p. m.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 octombrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă și înourată, vânturi, apoi scădere în temperatură și pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, vânturi, frig, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiază a fost de 12° Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe octombrie	Cor.	12'20
Grâu pe aprilie 1912	"	12'28
Secară pe octombrie	"	10'42
Secară pe aprilie	"	10'72
Cucuruz pe maiu 1912	"	8'65
Ovăș pe octombrie	"	9'58
Ovăș pe aprilie 1912	"	9'80

Lui Vlaicu

Te-am văzut zburind, și 'n suflet
Clipa-am binecuvântat —
Am strigat și eu ca lumea
Și pe umeri te-am purtat.
Dar în toată bucuria
Am simțit de jale-un strop,
O întrebare 'n veci mă roade,
Iată, — acuma, mi-o desgrop!

N-ai putea, iubite Vlaicu,
Tu, ce lupți cu ploii și vânt,
Să 'mprumuți la mulți ai noștri
Un mai bărbătesc avânt?

N-ai putea ca din nacelă
Să le-areți Brașovul, Pontul,
Bucureștii, Iașii, Viena,
Să-și lărgească orizontul?

N-ai putea să le dai cârma?
Să-și îndrepte ochii 'n slavă,
Ca să-și uite ochii de broască
Și cuvintele de-otravă?

Vlaicu stă și trist suride:
— „Dragă, sunt stăpân pe roate
Și pe pânzele-mi umflate,
Dar ce vrei tu, nu se poate!...”

Dumitru Rareș.

Desvălirea monumentului lui Eminescu la Galați. Atragem din nou atențiunea cetitorilor noștri asupra faptului, că desvălirea monumentului lui Eminescu la Galați se va face nesmintit în ziua de 9/22 octombrie. Căile ferate române au acordat reducere de 50 proc. tuturor acelorora, cari vor dori să ia parte la acea desvălire. Pentru românii din Ungaria și Ardeal, biletele de legitimație pe căile ferate române pentru dobândirea acestei favori sunt deja la d. Vasilie Goldiș, care le-a și trimis tuturor acelorora, cari le-au cerut. Mai dispune încă de 16 bilete, pe cari le va distribui acelorora, cari vor cere. Din Ardeal plecarea se face vineri în 7/20 octombrie, cu acceleratul, la orele 7 seara spre Predeal, de unde sâmbătă dimineața călătoria se va continua direct la Galați. Doritorii de a lua parte la aceste serbări culturale, sunt din nou rugați a se prevedea cu pașaport de trecere în România.

Hirotesire. Aflăm cu plăcere, că I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețianu a hirotesit sâmbătă într-un protopresbiter pe părintele dr. V. Saftu, nou alesul protopop al Brașovului.

Adresăm cu acest prilej îmbucurător părintelui protopop dr. V. Saftu sincere felicitări, dorindu-i mulți ani de păstorie în fruntea protopopiatului Brașov.

Principesele Elisabeta și Victoria de Wied. Zișrul „La Turquie” din Constantinopol, aduce știrea următoare:

„Au sosit cu curierul român în orașul nostru, principesa Elisabeta, fiica principelui moștenitor al României și principesa Victoria de Wied, nepoata reginei României.

„Ele au fost primite la sosire de Ahmed-key, aghiotantul M. S. I. Sultanul.

„Îndată după ce au debarcat, s'au dus la ceremonia selamlăcului, dar aceasta se sfârșise”.

Ofițeri români decorați. Suntem informați, că M. Sa Impăratul a conferit d-lui Dimitrie Florian, căpitan la reg. 64 în Orăștie, „Crucea pentru merite”, iar d-lui Dimitrie Herlay, căpitan la reg. 2 din Brașov, i-s'a predat un act, prin care M. Sa îi exprimă mulțumita și recunoștința Sa preainaltă pentru serviciile militare.

Sincere felicitări.

Dl Dr. Iuliu Manlu, directorul departământului Blaj al Asociațiunii, scrie „Unirea”, a primit următoarea scrisoare:

Dela Prefectul comitatului.

Majestatea Sa cesară și regească apostolică s'a îndurat prea grațios a primi cu mulțumită telegrama omagială ce I-s'a trimis din adunarea generală festivă ținută la Blaj cu prilejul jubileului de 50 an. a Asociațiunii pentru literatura și cultura română.

Aiud 22 sept. 1911.*)

Szász József, m. p.
comite suprem.

Congresul internațional de patologie dela Turin. Luni s'a deschis la institutul de patologie Balentin din Turin primul congres internațional de patologie, la care au participat o sumă de personalități științifice din Europa.

Prof. Pagliani, în numele facultății medicale din Turin, s'a declarat satisfăcut de prezența atator savanți în aula institutului Valentin.

Sen Foa, președintele congresului, a mulțumit participanților streini și a amintit că printre fondatorii asociației italiene de patologie s'au aflat și regretații Bizozzero, Lombroso, și Mosso.

În urmă au vorbit prof. Morpurgo, d. prof. dr. V. Babeș pentru Franța și reprezentanții săi și prof. Marchand care a terminat în aplauze prin strigăte de „Trăiască Italia”.

Prof. Ruffini, rectorul universității, în numele regnului a declarat deschis congresul.

Cerc românească în München. Din München ni-se scrie: Un grup de studenți români a înființat în orașul München un cerc românesc cu numele de „Dacia”. Comitetul societății este compus din domnii: Corneliu Antonescu, Traian Cornescu și Eudoxiu Grigorovitz.

Până la instalarea cercului în localul propriu, corespondența se va adresa dlui Corneliu Antonescu, Herzog Rudolfstrasse Nr. 37 München.

Fapte bune. Duminecă în 25 sept. (8 oct.) a. c. s'a ținut în comuna frunțasă Pecica-română sinod parohial prezidat de vrednicul paroh dr. Dimitrie Barbu.

După pertractarea preliminarului cu percepțiune de 22 de mii cor. și erogațiune de 18 mii de cor., s'a dezbătut chestiunea de mare importanță de a se înmulți școalele noastre confesionale, deoarece cele 6 școale cu 6 învățători nu pot satisface trebuințelor.

Problema era de tot grea de rezolvat. De o parte erau cei scumpi la pungă, cărora li-e prea mare și darea actuală de 10 proc. în cult, sprijiniți de râvnitorul la oficiul de primar A. P. M.

Acești admiteau înființarea unei școale sub condiția, că pentru susținerea ei să se vândă o realitate din averea bisericii.

De altă parte erau cei cu inimă caldă față de interesele bisericii noastre naționale, — cari erau reprezentați prin președintele sinodului parohial părintele dr. Dimitrie Barbu și avocatul dr. Aurel Novac.

Acești din urmă au propus și susținut, că pentru a se satisface necesităților, parohia are lipsă încă de două școale, iar spre zidirea lor nu este iertat a se întrebuița prețul unei realități bisericesti, căci precum nu e înțelept acel plugar, care și-ar vinde pământul ca să-și facă casă, astfel s'ar săvârșit mare păcat și contra intereselor

*) Administrație punctuoasă și loială: un rescript regal comunicat fără dată și expedit în 22 sept. 1911, dela prefect, se înmanuiază abia la 6 oct. 1911.

bisericeii, dacă s'ar nimici măcar și o parte din averea nemisătoarea a bisericii spre a se investa în zidirea școalelor.

După lungi dezbateri, mulțumită înțeleptei conduceri a părintelui dr. Dimitrie Barbu s'a primit propunerea de a zidi două școale.

Atâta pentru restabilirea adevărului.

Coresp.

Sboruri la manevrele regale române. Din Roman se scrie, că Sâmbătă seara au avut loc aci sboruri senzaționale executate de piloții români, d-nii lt. Protopopescu și Polly Vacas, sosit aici cu un biplan Farman, dela aerodromul din Chitila. Pe la orele 5 p. m. dl lt. Protopopescu a plecat cu aeroplanul spre câmpul de manevră. D-sa a parcurs 42 km., distanță pe care a executat-o făcând și două aterisări pentru comunicări și informațiuni. După aceasta s'a înapoiat, tot în zbor la Roman, unde a ajuns la orele 8 și jumătate seara.

Un foarte important sbor a executat și d-l Vacas. D-sa a plecat în aeroplan la orele 4 și jum. d. am., pe un vânt foarte puternic, luând direcția spre Pașcani, unde însă nu a aterizat, ci s'a înapoiat spre Simionești unde a aterizat, după un zbor de o oră și 50 minute. De aci s'a lansat din nou și a ajuns la Roman la orele 7 și jumătate seara.

A aterizat între gară și fabrica de zahăr.

După un scurt repaos, dl Vacas, a întreprins un sbor, pe care l-a executat de-asupra orașului Roman, noaptea, la lumina lunii. A fost un spectacol ne mai văzut la noi. La orele 8 și jumătate dl Vacas a aterizat pe câmpul de aviațiune. Atât la plecare cât și la înapoierea ambilor aviatori, ei au fost frenetic aclamați de public.

Sfârșitul manevrelor regale române. Din Roman se comunică următoarele:

Încetarea manevrelor a sunat la orele 12, când corpul III a fost complectamente înfrânt de corpul IV.

După un atac viguros trupele deși obosite sunt pline de avânt și se întorc cu pas ușor, fiind aclamați de populație.

M. S. regele a vizitat câmpul de luptă. La orele 10, a coborât din trenul regal pe peronul improvizat din gara Hălăucești, unde era așteptat de populație și autorități.

M. S. regina AA. LL. principesele Maria și Elisabeta și principele Carol au parcurs tot frontul.

Cu prilejul actualelor manevre aviațiunea românească a obținut un triumf desăvârșit.

Aviatorii Negrescu, Protopopescu și Poly Vacas au executat splendide evoluțiuni cari au entuziasmat familia regală.

Din toate părțile au venit ofițeri superiori pe câmp pentru a felicita pe d. locotenent Capșa. Dl Zorileanu având ca pasager pe d. Istrati au voit să bată recordul obținut de locotenentul Capșa, dar nu a putut atinge mai mult ca 700 metri. El s'a coborât însă în sbor planat, astfel că ofițerii statului major au venit să vadă cine a făcut acest sbor.

La întoarcere M. S. regele a văzut pe dna Vasile Alexandri. Membrii familiei regale au salutat respectuoși pe soția poetului cu care s'au întreținut multă vreme.

Regina s'a coborât din tren și a îmbrățișat cu entuziasm pe dna Alexandri.

În urmă M. S. regele s'a constătuit cu ministrul de războiu și cu principele Ferdinand.

Adresându-se apoi aviatorilor, le-a spus că meritele lor au atras atenția regelui lor și că vor fi decorați.

Regele s'a arătat foarte bine voitor pentru ofițerii aviatori, recomandându-le să fie prudenți în operațiunile lor de aviațiune.

Imbarcarea trupelor s'a început și ea se face în perfectă ordine.

Milioane pentru răspândirea atheismului. Din Lipsca avem știrea: În ședința de azi a sinodului regnicolar evanghelic s'a adus la cunoștință că un bogătan olandez, monist, e dispus a depune mai multe milioane, la o universitate oarecare, ca acestea să servească la propagarea atheismului. Universitatea din Lipsca i-a refuzat oferta.

Aviatica română. La exercițiile de trupe de eri prințul Bibescu a căzut cu aparatul său — din fericire — fără a se răni.

Aparatul însă a suferit mari stricăciuni.

Explozie de bombă în Toulon. Eri seară pe la ora zece în fața cafenelei Sied din Toulon a

explodat o bombă rănind grav pe mai mulți inși. Mai multe geamuri ale cafenelei au fost sparte. S'a constatat că faptul acesta e o operație anarhistă în legătură cu ultimile răsvrățiri ale muncitorilor din Toulon.

Chiar eri muncitorii au făcut demonstrații. Împărțindu-se în mai multe grupuri au parcurs întreg orașul manifestând cu fluierături contra prefectului.

Concertul tenorului Rădulescu în Sibiu, Făgăraș și Brașov. Simpaticul nostru tenor liric, d. Ionel Rădulescu, absolvent al clasei de operă a d-lui Popovici-Bayreuth, va mai da concerte în Sibiu, Făgăraș și Brașov.

Și până la fixarea definitivă a zilelor, când d. Rădulescu va concerta în fiecare loc, — anunțăm publicul nostru din respectivele orașe de pe acum, rugându-l să-i dea tot concursul bănesc și moral. În special sunt avizate prin prezentele rânduri comitetele noastre teatrale din aceste orașe, cu rugarea, să-i stea artistului la dispoziție, în toate privințele.

Cine dorește să audă un bun cântăreț și un distins suflet de artist, să nu scape ocazia de a asista la unul din aceste concerte.

În curând, după acest turneu, d. Ionel Rădulescu va pleca în străinătate, pentru desăvârșirea studiilor sale muzicale.

Necrolog. Ni-se anunță moartea d-lui *Găvrilă Vertic*, jud. reg. de tribunal în pensiuie, membru pe viață al „Asociațiunii”, membru ordinar al societății pentru fondul de teatru etc. Întâmplată vineri în 6 octombrie n. 1911. În mormântarea a avut loc ieri, duminică, în 8 octombrie în cimitirul gr.-cat. din Bistrița.

— D. Alexandru Precup, oficial superior la poștă și telegraf, în numele tuturor rudeniilor, face cunoscută moartea iubitului său frate *Simeon Precup*, locot. ces. reg. în regimentul 32, întâmplată în 5 octombrie st. n. în Budapesta. În mormântarea a avut loc sâmbătă în 7 octombrie n. în cimitirul din Farkasrét.

În veci amintirea lor.

Șovinism maghiar la institutul de pictură din Budapesta. Pe la mijlocul lunii septembrie s'au ținut examenele de primire la institutul de pictură din Budapesta. Între recurenți erau și vre-o 6 români, unul venit din București, unde a studiat deja un an pictura. Șovinismul maghiar nu ne-a dat de gol nici de astădată, căci nici unul dintre cei 6 români nu a fost primit.

Aziz. Med. univ. dr. *Traian Gerguția* specialist în morhuri femești, f. asistent la clinica de femei din Timișoara, cu praxă dela clinica de femei Charité din Berlin, vara medic balnear în băile Buziás aduce la cunoștință, că s'a stabilit în Biserica-albă, strada Gărei nr. 36., și a început practica medicală.

Expoziția economică din Lugoj. Ziarele ungurești au înregistrat cu multă bucurie triumful raportat de maghiarime în Caraș-severin, în acest „cuib al naționalităților” aducând totodată laude deputatului Siegescu și preotului A. Nemoian, pentru concursul ce l'au dat la aducerea a cât mai mult „popor valah” la expoziție și adunarea agrarilor.

„Ne-au ascultat cu plăcere — scrie organul oficios al agrarilor după adunare — ne-au înțeles și au aprobat, că avem nevoie de muncă întovărășită, dacă voim să respingem atacurile, la cari suntem expuși.

Pe câmpia Lugojului sub efectul cuvintelor rostite acolo au dispărut răceala sentimentelor contrare; s'au angajat unanim și cu însuflețire, ca simțind una cu noi, să ne urmeze și să ne sprijinească chiar. A fost triumful supremației maghiare

adunarea din Lugoj și îi aducem mulțumită canonicului Blaskovics și deputatului Siegescu, că știința cu focul lor patriotic au câștigat pe ascultătorii cu buze nemțești și românești pentru ideile noastre.”

Șovinismul maghiar începe a se încuibă în Caraș-severin și pe teren aconomic — să veghim!

Nenorocirea din gara Ploești. Din Ploești vine știrea, că vineri seara la orele 6, trenul nr. 56 pe când intra în gara Ploești venind din Buzău, bariera fiind deschisă, a surprins pe linie în dreptul barierei București un automobil condus de șofeurul *Giovani* și în care se afla principele D. Știrbey împreună cu soția sa.

D-lor veneau din București și se duceau spre Cămpina.

Automobilul a fost făcut bucăți. Principele și principesa Știrbey au fost aruncați la o mare distanță. Din fericire, dânsii nu s'au ales decât numai cu leziuni ușoare.

Șofeurul *Giovani*, care a fost rănit ceva mai grav la cap și față a fost pus în automobilul d-lui deputat *V. Bolnavu* și dus la spitalul Constantinescu unde d. dr. *Abramescu* i-a dat îngrijirile necesare.

Din spusele susnumitului medic reiese, că șofeurul e în afară de orice pericol.

Din ancheta făcută de d. comisar *Metaxa* reiese, că vina accidentului cade asupra paznicului de zi, care a lăsat bariera deschisă și a frânarului, care ținea de vorbă pe paznic în timpul trecerii trenului.

S'a mai stabilit, că șofeurul mai înainte de a se angaja pe linie a oprit vehiculul și a întrebat pe paznic dacă linia e liberă.

Deci șofeurul nu a intrat pe barieră decât numai după ce paznicul i-a spus, că poate să treacă.

Teatrul Apollo. Reprezentațiile se încep la orele 5 și jum., 7 și 8 și jum. seara.

Programul pentru mâine, mercuri, este următorul:

1. Vizuinile lupilor în Franța (atractive). — 2. Spionul salvat (dramă americană). — 3. Sfârșească-se cu orice preț!!! (umoristic). — 4. Îngrijitorul săracilor (dramă senzațională). — 5. *Babylas*, cercetătorul îndrăzneț (umoristic). — 6. *Femeia Rex* (romanul unui proprietar de speluncă. Dramă senzațională). — 7. *Tontolini* vânează (amuzant).

Prețurile de intrare: 1 cor., 80 fil., 60 fil., 40 fil. și 20 fil. — Orhestră proprie.

Ultima oră

Cenzura turcească.

Constantinopol. — Se anunță, că presei turcești îi este strict oprită publicarea știrilor rășboinice. Redactorul ziarului „*Terdjimar*” va fi tras înaintea tribunalului militar, fiindcă ziarul lui a publicat ieri știrea că înaintea *Benghasului* bateriile turcești au bombardat un crucișător italian făcându-i stricăciuni mari.

Turci în Egipt.

Constantinopol. — În baza acordurilor mai vechi guvernul turc a cerut guvernului englez, să-i permită să ducă în *Tripolis* 12 mii de soldați din armata turcească din Egipt. Guvernul englez a refuzat rugarea guvernului turcesc pe motiv, că miliția turcească este necesară pentru susținerea ordinii interne a Egiptului.

Noul vice-gubernator al Tripolisului.

Londra. — Agenția Reutor anunță: Guvernul italian a numit pe *Chasson-pașa*, fostul primar al Tripolisului, vicegubernator al Tripolisului.

Răspunsul marilor puteri.

Roma. — În cercurile diplomatice de aici se crede, că răspunsul unanim al marilor puteri la cererea Turciei va fi, că Turcia să se împace grabnic cu Italia, dar se oprește Turciei represaliile în contra italienilor, fiindcă ușor s'ar putea întâmpla, că Italia să nu vrea pacea. Sfatul acesta l'au dat ieri marelui vizir, ambasadorul german baronul *Marschal* și ambasadorul austro-ungar margraful *Pallavicini*.

Bibliografie

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Gârleanu Em.: Din lumea celor cari nu cuvântă	cor.	2—
— Intr'o noapte de mai	”	2—
Brătescu-Voinești: În lumea dreptății, nuvele și schițe	”	2—
Vlăhuță A.: În vâltoare, nuvele	”	2:50
— Clipe de liniște, nuvele	”	1:50
— Poezii	”	2—
— România pitorească	”	1:50
— File rupte	”	2:50
— Din trecutul nostru	”	3:50
Nordau: Minciunile convenționale ale civilizațiunii noastre	”	2—
St. O. Iosif: Poezii 1893—1908	”	2:50
A. D. Xenopol: Istoria românilor 12. vol.	”	13—
Speranția A. D.: Fete de azi, roman 2. vol.	”	3:50
Hodoș C.: Martirii	”	2—
Șăineanu L.: Dicționar universal al limbii române	”	8—
Basarabescu I. A.: Nuvele	”	2—
Carmen Sylva: Versuri	”	1—
Dr. Sterian Er.: Educația sexelor	”	1:50
— În noaptea nunții	”	1:50
Freitag G.: Dare și avere, roman în 2 volume	”	6:50

La comande să se alătere și pentru porto postal 20 fileri de fiecare carte.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biron central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-kört 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Un student de cl. VIII. gim.

din cauza sărăciei, nefiind în stare, a-și continua studiul, caută un astfel de fruntaș român, care l-ar învăța, atât clasa a VIII. cât și Teologia ori Medicina. Numai oferte serioase să se trimită la „Redacție”.

Un candidat cu praxă

și cu intrare imediată, Ofertele să se trimită direct la adresa

Dr. Oprean,
advocat.
Nagy-st.-miklós (com. Torontal).

REGATUL ROMÂNIEI ARSENALUL DE CONSTRUCȚII

6501|20 Sept. 1911

Publicațiune.

De oarece la licitația din 15 Septembrie 1911 nu s'au obținut prețuri avantajoase, se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de 1 Noembrie 1911, orele 9 dimineața se va ține o nouă licitație în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale:

SERIA I-a.

180000 kgr. oțel rotund în bare pentru corpuri de șrapnele de 88 m.m. toleranță în plus de 1 m.m.; lungirea barelor 3 metri cu o toleranță în plus de 30 m.m.

14000 kgr. Idem pentru diafragme de 45 m.m. o toleranță în plus de 0,5 m.m., lungimea barelor 3 metri, toleranță în plus de 30 m.m.

30000 kgr. Idem pentru capace de 55 m.m. o toleranță în plus de 0,6 m.m. lungimea barelor 3 metri toleranță în plus de 30 m.m.

6500 kgr. Idem pentru șurupuri port-perutoare de 23, 5 m.m. bine rotunde și fără oxide, lungimea barelor obișnuită.

200 kgr. Idem pentru șurupuri de 3—5 mm. o lung. barelor obișnuită.

8500 kgr. Idem pentru capacele degetarului de 28 m.m. bine, rotund și fără oxide, lung. barelor obișnuite.

SERIA II-a.

25000 kgr. drugi de alamă presabilă numită „Delta” având 33 mm. cu o toleranță 0,2 m.m.

28000 kgr. Idem de 29 m.m. toleranță de plus 0,2 m.m.

4200 kgr. Idem de 41 m.m. toleranță de plus 0,2 m.m.

3200 kgr. Idem de 15,5 m.m. toleranță de plus 0,05 m.m.

1000 kgr. Idem de 12 mm. toleranță de plus 0,05 m.m.

280 kgr. sârmă de alamă de 3 mm.

250 kgr. Idem de 4,5 m.m.

120 kgr. Idem de 2,5 m. m.

300 kgr. de 7,5 m.m.

100 kgr. Idem de 1 m.m. pentru arcuiri spirale.

250 kgr. bandă de alamă de 32 m.m. lățime și 0,6 m.m. grosime pentru arcuiri de siguranță.

200 kgr. Idem de 27 m.m. lățime și 0,6 m.m. lățime pentru arcuiri.

350 kgr. Idem de 45 m.m. lățime și 0,5 m.m. grosime pentru runde.

7800 kgr. țevă de alamă presabilă numită „Delta” de 62 x 48 m.m.

2200 kgr. țevă de alamă obișnuită pentru tub aprinzător de 11 x 9 m.m.

4500 kgr. țevă de aramă fără sudură de 82 x 74,5 m.m.

SERIA III-a.

100000 kgr. plumb în blocuri pentru gloanțe.

17000 kgr. antimoniu.

800 gr. kgr. bandă de plumb de 19 m.m. lățime și 0,8 m.m. grosime pentru runde.

SERIA IV-a.

12000 kgr. colifonii (sacaz).

Deritorii de a lua parte la licitația, pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere orice informațiuni, la Arsenalul de Construcții în fiecare zi de lucru între orele 9 și 11 dimineața.

p. directorul Arsenalului,
L. S.

Subscriere nedescifrabilă.

Un candidat de avocat

cu ceva praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrisului

Dr. Ioan P. Oltean,
advocat.

Lăpuș (Magyarlâpos)
(Sz.-Doboka-m.).

Dela 10 coroane în sus.

Se poate procura dela „Asociația călciunilor” din Arad, Piața libertății Nr. 15, precum și la magazinele filiale din Cermeiu și Piski: ghete pentru bărbați și șirete (panglici) din piele de box.

IUSTIN OLARIU,
director.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministere și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

IACOB ȚEPENEU

PROPRIETAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTÉMPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări : în bransa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

„ENGLISH HOUSE”

NOU ATELIER DE CROITORIE ENGLEZEASCĂ PENTRU DOMNI ÎN A R A D.

Aduc la cunoștința mult onor. public că în ARAD, strada Deák-Ferencz (Palatul „Crucea-Albă”), mi-am deschis un

atelier de croitorie

englezească modern și corespunzător timpului prezent. Imi stă în putință a satisface cererile on. public prin un croiu cu gust, prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile pe lângă serviciu prompt și conștiințios. Cerând sprijinul mult on. public, rămân cu profundă stimă:

WERTHEIM JENŐ

CROITOR PENTRU DOMNI.

KOHN JAKAB

VĂPSITOR ȘI ZUGRAV.

ARAD, STR. WEITZER-JÁNOS 17.

ANGAJEAZĂ ORICE LUCRARE DE SPECIALITATE. EXECUȚIE SOLIDĂ CU PREȚURI SCĂZUTE. LUCRĂRI PENTRU PROVINCIE SE EXECUTĂ PROMT ȘI ELEGANT.

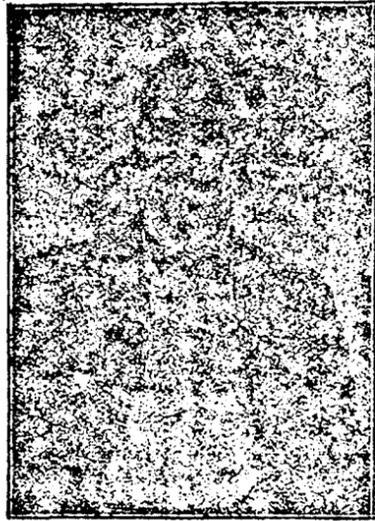
Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, plote, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de manufactură.

Prețuri solide!

Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTÉMPLOM).

A apărut:

Advocatul poporal.

Indreptar pentru poporul român

de

Dr. Dionisie Moldovan, avocat în Sibiu.

— Ediția a doua. — 384 pagini 8°. —

Prețul broș. Cor. 2.50, legat în pânză Cor. 3.50 plus 20 fil. porto.

De vânzare la toate librăriile din țară precum și la editura W. Krafft în Sibiu.

Cor. UN MILION Cor.

cel mai mare câștig din lume!!

Cel mai bun sistem de păstrare împreună cu cele mai extraordinare șanse de câștig pentru sărac și bogat, îl prezintă fără doar și poate obligațiunile de câștig dela

BANCA HIPOTEC. UNGARĂ și PRIMA CASĂ de PĂSTRARE PESTANĂ din PATRIE

căci ambele au cele mai multe trageri anuale, totodată cele mai mari câștiguri din lume și pe lângă toate acestea fiecare loz trebuie să se tragă și să câștige necondiționat. Deci nici un risic, nici o pierdere!!...

9 TRAGERI ANUAL!!...

CÂȘTIGURILE PRINCIPALE:

Cor. 1,000,000.—, 500,000.—, 400,000.—, 300,000.—, 2 de 200,000.—, 100,000.—, 2 75,000.— și o mulțime de 50,000.—, 40,000.—, 30,000.—, 25,000.—, 10,000.—, etc. etc.

PROXIMELE TRAGERI VOR FI ÎN:

25 OCTOMBRIE a. c. și 27 DECEMBRIE a. c.

ieșind la sorți cu ocaziunea din urmă câștigul principal de

UN MILION!

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le vindem de prezent ambele în grupă, — adică din fiecare câte o bucată, — pe 38 rate lunare consecutive à 10 cor.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele următoare regulat, va participa la 9 trageri anual cu câștiguri de peste 3 jum. mil. cor.

Vindem aceste oblig. de câștig și singuratec și anume celea dela Banca Hipotecară Ungară pe 35 rate lunare à 6 cor., iar celea dela Prima Casă de Păstrare Pestană din Patrie pe 35 rate lunare à 5 cor.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, îi evităm a 4-a rată gratuit!!...

Grăbiți cu comanda, căci tragerile viitoare sunt la ușe!.

Nu lăsați ocaziunea să treacă!.. Puneți mâna pe noroc!!..

Prospecte și explicații trimitem la dorință oricui gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

USTREDNA BANCA UC. SPOL., BUDAPEST V., SAS-UT. 24.

Se caută agenți în provincie.

Cele mai fine

Teiuri și Rumuri

mai ieftine și mai bune
se pot procura dela

VOJTEK și WEISZ

droguerie și parfumerie

în

ARAD, Andrassy-tér.

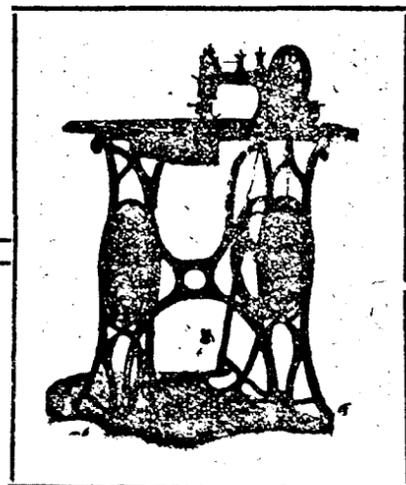
Comandele prin poștă se execută
cu cea mai mare promptitudine.

Cele mai bune mașini de cusut

se capătă pe lângă solvire favorabilă
în rate la firma

Kalenda János

Nagyvárad, lângă biserica „Holdaș“.

Tot acolo: Mare alegere în arme
de vânat și revolvere, precum gra-
mofoane și părți necesare.

Telefon — (în tot comitatul) — Nr. 245.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

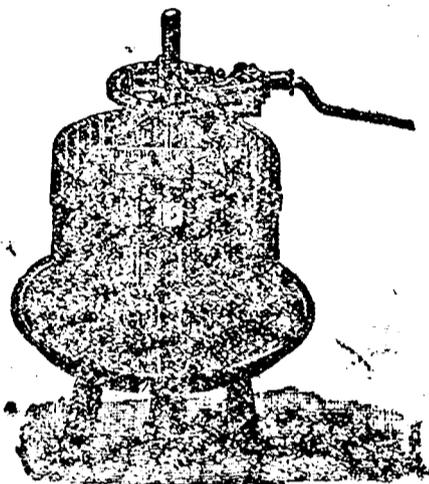
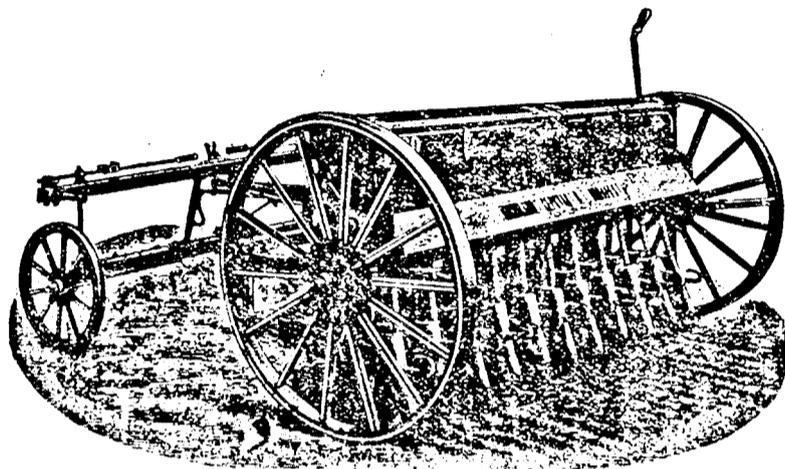
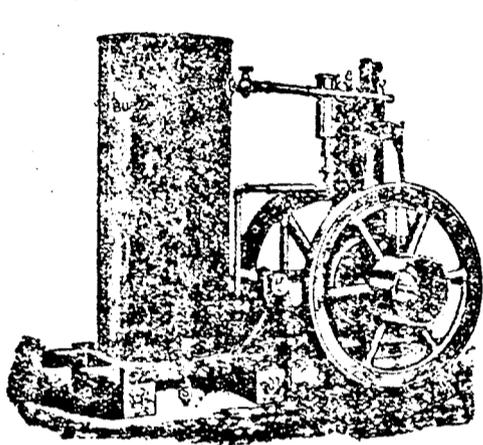
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

== Arad, Boros Béni-tér Nr. 1. ==

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole, motoare cu benzin și oleiu brut** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

A N U N Ț.

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în mașini de troerat cu brațul, cu manej în curele sau cu transmisiuni, treerător cu scuturător de paie cu însăcuior și dublu curățitor de orice mărime, asemenea motoare încălzite cu benzin sau păcură dela 2 cai putere însuș, mașini de treerat trifoiu, mașini de socerat cu și fără aparat de legat, cositoare de nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu darac sau lup, piuă pentru

abale (postav), mori de postament foarte solid din lemn tare, petrii de mori de Buda, franceze, suco-roer, cincantină, și de Königsberg.

Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agricole sau industriale în asortiment mare depozit de orice soi de mașini mari sau mici, cu prețurile cele mai moderate și condițiuni de plată favorabile.

o o o o o o o o

Cine dorește a-și procura oricare mașini și vrea să fie cinstit servit — cu garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloage și deseneuri la cerere gratis și franco.

Feriți-vă de escroci?

